Published and distributed under permit (No. 751), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, мані-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ — Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association. — SINGLE COPY 4 CENTS

РІК XXVIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 27-го МАРТА 1920. ЧИСЛО 38. VOL. XXVIII. JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, MARCH 27, 1920. No. 38.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ.

УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРЕДПАРЛЯМЕНТ ЗБЕРЕТЬСЯ НА НАРАДИ НАЙДАЛЬШЕ 1. МАЯ.

Послами будуть представники політичних партій, просвітних і професіональних інституцій.

БЕРНО, 3. марта. — Українська рада міністрів приняла законопроект про надзвичайні державні вибори до українського передпарляменту. Передпарлямент заіменує президента держави і нове правительство.

Перше засідання передпарляменту відбудеться найпізнійше 1-го мая 1920. Візмуть в нім участь представники всіх українських політичних партій і українських культурних, наукових та професіональних організацій.

Правительство Мазепи в Умані.

ВАРШАВА, 23. марта. — Львівські часописи доносять, що українське правительство, під проводом премієра Мазепи, перенесло свій осідок до Уманя, на Київщині, де оперують сильні повстанчі відділи отамана Шепеля, а дальше на полудне отаман Махно з 30.000 війск.

Посол Яковлів урядово принятий на авдієнцію бельґійським міністром.

ГАГА, 9. марта. — Вчера міністер закордонних справ Бельгії приняв у Бруксели на урядову авдієнцію п. А. Яковліва, голову Надзвичайної Дипльоматичної Місії Української Народньої Републики до Голяндії і Бельгії. Голова Місії привитав міністра, і в його особі бельгійський нарід, від імени українського народу і висловив найкрасші побажання щастя і добробуту Бельгії. Пан Яковлів висловив волю українського народу мати свою незалежну державу і навязати, можливо найшвидше, економічні і торговельні зносини з Бельгією.

Голова Місії вручив також міністру докладний меморіял про сучасне політичне становище України, з точки погляду міжнародного права, в звязку з історією повстання і розвитку Української Народньої Республики і про можливости економічних зносин між Бельгією й Україною, а також декляраціє Директорії та свої довірочні грамоти, як голови Місії.

Папа передав українському послови 100.000 лірів і ліки для України.

БЕРЛІН, 4. марта (почтою до „Свободи"). — Патер Бон, український дипльоматичний посол при Ватикані, був принятий папою на авдієнцію. При сій нагоді папа передав українському послови 100.000 лірів і ріжні ліки для запомогової акції на Україні.

Папський нунцій при українськім правительстві.

РИМ, 1. марта. — Ватикан виделеґував на Україну свого посла-нунція Ґенокі, що буде перебувати при правительстві Мазепи.

Протиукраїнська акція большевиків.

БЕРНО, 1. марта. — Так зване українське савєтське правительство в Київі, контре є наставлене Москвою і складається виключно з представників російської окупаційної армії, арештувало провідників крайно лівих українських соціялістів Мазуренка, Ткаченка і Любинського та заслало їх в глибоку Росію, бо вони домагаються независимої України.

Большевицьким комісарям на Україні поручено обезвладнити українських соціял-демократів і припинити їх часописи.

ЯК МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ТОРГУВАЛА УКРАЇНСЬКОЮ ГАЛИЧИНОЮ.

Ґенерал Бота і Ллойд Джордж відмовляли Полякам право до Східної Галичини.

Появилася недавно книжка п. з. „Внутрішня Історія Мирової Конференції („The inside story of the Peace Conference".) Її автор, др. Едвард Дж. Ділон, належить до найавторітетнійших в світі кореспондентів ґазет. Як такий, він був присутний і на мировій конференції в Парижі. Його послідна книжка — се збірка його спостережень з мирової конференції. Книжка Ділона викликала в світі величезне заінтересування і деякі критики признають її за найлучший опис мирової конференції.

Між иншим описує Ділон, якто сталося, що мирова конференція признала Східну Галичину Польщі. Ввиду того, що для Українців взагалі, а для Галичан спеціяльно ся часть Ділонової книжки має немале значінне, Пресове Бюро Української Місії в Вашінґтоні, подає отсе деякі уступи сеї книжки в українськім перекладі.

Ділон, треба се згори завважити, не ставиться до Українців з симпатією, а якраз навпаки: піддержує Поляків та Росіян. Але се не конче відбирає вартість тому, що він описує. Коли навіть він натягає деякі факти на некористь Українців, то всетаки оповідає богато річий, що доси не були загально звісні. А Ділон мав нагоду довідатись про многі річи, що для загалу були незвісні, бо в деяких справах мирова конференція навіть послугувалася ним, неофіціяльно.

Поки англьо-саксонські державні мужі взялися до перераранжування комплексу інтересів, сил, політик, національностий, прав і претенсій, що становили політично-суспільний світ 1919 р., треба їм було розрахуватися з сими союзними і заприязненими державами без оглядів і упереджень, як з членами одної родини. Надія на се не здійснилася. Може вона й не була оправдана.

З ріжних розмов і рішень, про які знаємо, відносили деякі делеґати враженя, що з причин, яких можна легко догадатися, Франції було призначено заняти передуюче місце на континенті Европи під охороною англьо-саксонського світа, а Жиди в східній Европі та Палестині мали дістати упривілейоване становище, підчас коли инші держави мали бути у віжках згаданої чвірки (Америка, Анґлія, Франція, Жиди). Сього погляду не висловлювано легкодушно, хоч як тяжко було доказати його фактами. Щодо пожаданости утворення такої ерархії держав, то головні пленіпотенти, як кажуть, були загально в згоді, хоч з ріжних мотивів. Був лише один незгідливий голос,—голос Франції — яка була проти ріжних ограничень в справі збільшення Польщі, а також проти того, щоби дати Жидів під безпосередну охорону Ліґи Держав і надати їм привілеї, котрих не малиби народи, серед яких Жиди живуть.

На конференції з кождою державою поступалося після того, до якої кляси вона належала. Зовсім попад новим законом, як ми бачили, стояли його творці, Англьо-Саксонці. До всіх инших, включаючи Францію, примінювано доктріну Вілсона, оскільки се годилося з головною цілию її автора, з виробленнєм документу, який би міг взяти з собою назад до Злучених Держав, як великий світовий договір. В рамцях згаданого ограничення президент, як здається, дуже старався здійснити свої чотирнайцять точок, але ограничення придержувався. З разу він мабуть на пробу оповістив свій намір піднесення питання про свободу моря, але коли британське правительство упімнуло його, що не стерпить навіть згадки про се, він сейчас покинув свою думку і, мабуть витягаючи ясне заключення з сеї рішучої відмови, розтягнув її й на ірляндське, египетське та инші питання, які й сейчас усунено з катеґорії отворених або міжнародних питань. Однакож впертe домагання Франції о границю Рену стрінулось з рішучою відмовою.

Розбита Росія була під деякими оглядами немов божим даром для адміністраторів світа в Парижи. Для тих, що проповідували союзи, територіяльну рівновагу і старий лад, Росія представляла легкий спосіб набуття нових помічників на сході через визволення її ріжних народів в імя правди і справедливости. Для капіталістів, що боялися втратити свої міліярди, вона представляла могуче жерело, звідки бодай часть сеї страти можнаби покрити. Для тих, що одушевлялися Ліґою Держав, показувалась Росія не ставлячим опору тілом, на якім можнаби переводити без анестетиків всі потрібні операції від ампутації до вірченя в черепі. В такий посіб тихенько пообтинано ріжні пограничні держави Росії навіть без відома, а не і то згоди пацієнта, і то без ніякої претенсії плебісциту. Фінляндію, Естонію, Латвію і Ґрузію відтято від хаотичної славянської держави без церемоній, а за причину ужито доктрину президента Вілсона, що кождий нарід повинен мати свободу вибору свого способу життя і ділання.

Більше психольоґічний, чим політичний підклад мало вагання совісти Вілсона щодо того, чи народи, які він приготовлявся визволити, є вже достаточно розвинені, аби можна їм повірити самоуправу. Його первісним бажаннєм було настановити мандаторії в ціли управи територіями, відділеними від Росії. Кажуть, що думка про мандаторії під всюдиприсутною Лігою була його власна. Відтак він мабуть прийшов до переконання, що без сеї системи можна би обійтися у випадку деяких російських граничних держав, бо вони незадовго опісля дістали обіцянки независимости та ще й дістали до зрозуміння, що одержать охорону на случай, якби колись в будучности воскресша Росія їх напаставала.

В злуці з тим варто передати сцену, що відігралася при мировім столі, поки вповні оброблено систему управи в заступництві деякими територіями. На одним засіданню делеґати взялися до вирішення питання, якими краями повинноби ся так управляти. Розуміне було, що систему мандаторів мається зарезервувати для німецьких кольоній і деяких провінцій турецької імперії. Однакож підчас розмови Вілсон припадково висловився: „Німецькі кольонії, територiї турецької імперії і инші території". Один з делегатів сейчас поставив питанне: „Що за инші території?" На те президент відповів, не вагаючись: „Території бувшої російської імперії". Відтак додав дорогою пояснення: „Ми постійно дістаємо просьби від народів, що жили доси під скиптром царів, від Кавказців, середно-азійських народів і инших, які не хочуть, щоби Росіяни дальше над ними панували, але й не можуть зорґанізувати спосібних до життя независимих власних держав. Потрібно, щоби взяти під увагу бажання тих народів." На се чеський делеґат, др. Крамарж, спалахнув і крикнув: „Росію? Розтинати Росію? А що з її ненарушимістю? Чи її мається принести в жертву? Однакож його слова прогомоніли, не викликаючи відповіди.

Супроти Італії, якої не трактовано як ворога, — як Росію, — але за те усунено її до ряду менших держав, становище президента Вілсона було виїмково сильне і неуступчиве. В справі Фіюме і Дальматії він не уступив ані на цаль.

Польща була одною з держав, що мусіли гнутися перед волею Анґльо-Саксонців, яких в сім случаю репрезентував головно Ллойд Джордж, однакож не без трохи лінивого попертя зі сторони свого товариша з Вашінґтону.

Підчас боротьби між Українцями і Поляками в Галичині, коли преса дражнила Найвисшу Раду, пригадуючи їй численні війни, які провадяться, підчас коли світові миротворці балакають собі про світову політику в півсумраку париського конкляву, Рада видала розказ, що мав бути безпроволочно заключене перемире. Та Поляки здалися на хід подій а події скоренько поладнали справу після бажання Поляків. Ані Найвисша Рада, ані агенти, яких вона уживала, не розуміли належито положення у Східній Европі, не мали поняття про ролю, яку після докладної розваги призначили для Польщі її французькі хресні батьки, — ролі заступниці Росії, як передмиря сходу проти Німеччини. Не знали вони й місцевих відносин. Природна річ, що в таких обставинах поступованне Найвисшої Ради було рядом мацань ні потемки, недорічних наказів, упімнень та заборон, що здискредитували Раду в очах тих, яких довіря і послуху потрібно було для успіху праці Найвисшої Ради.

(Дальше буде).

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

НЮЙОРСЬКА ҐАЗЕТА ПРО ЗБЛИЖЕННЄ МІЖ ПЕТЛЮРОЮ І ПОЛЯКАМИ.

„Трібюн" недвозначно домагаєсь признання независимости української республіки.

НЮ ЙОРК, 24. марта.—„Трібюн", впливова республіканська ґазета, помістила в числі сьогоднішньої дати статтю на тему зближення отамана Семена Петлюри до Польщі і витягає заключенне, що таке зближенне може вийти на користь Україні.

„Зближенне між польським правительством і ґенералом Петлюрою, головним командантом Української Народньої Республики, про яке доносить варшавський кореспонд. лондонського „Таймса", належить до найздоровійшого розвою в східньо-европейській ситуації. Се означує, що між Савєтською Росією і Польщею, між двома державами, що вбігаються о українську приязнь, вибрано Польщу і захід, радше ніж Росію.

Поляки й Українці були віковими ворогами, однак основа для порозуміння й кооперації між обома народами найшлась. Російський большевизм, спротивляючись немилосерно українським народнім аспіраціям, старався увіковічнити царську традицію. Для українського патріота робить малу ріжницю, чи його независимий культурний розвій буде запечувати московський боярин чи червоний інтернаціоналіст; навіть для українського селянина робить малу ріжницю, чи його кусник землі буде використувати московський дідич чи московський комуніст.

З другої знова сторони, вільна й демократична Польща з малими землевласниками — а до того відбудована польська держава стремить — є природним союзником подібно збудованої України. Се лежить в інтересі обох, Українців і Поляків, узнати, що їх спірні територіяльні домагання в Галичині, Холмщині і денебудь є другорядної значности в порівнанню із справою збереження свого народнього істнування ненарушеним зі сторони великанського і сильного ворога. Польсько-український союз є льоґічним проектом союза пограничних держав, що обнимавби також Естонію, Латвію й Литву. Такий союз не означає увіковічнення війни у східній Европі; він радше означає запевненнє мира й безпеченства.

Згадане заключенне польсько-українського договору ще раз підносить справу погляду антанти супроти України. В хвилі, коли пропонується відновленне торговельних зносин з большевицькою Росією, ані словечком не згадується про знесенне бльокади противбольшевицької України. А всеж таки ті великі шпихлірі збіжа й сирівця, які пан Ллойд Джордж сподівається дістати від Росії, є — по більшій части — цілком не в Росії, але на Україні. І вдійсности не так Росія, як Україна є тою, котрої природних богатств потребує европейська відбудова; і воно остаточно є незрозумілим, чому під услівями большевицька Москва повинна одержати першорядне трактуванне на кошт протибольшевицького Київа.

РЕЗОЛЮЦІЯ СЕНАТОРА КІНҐА ЗА ПРИЗНАННЄМ ПРАВИТЕЛЬСТВА УКРАЇНИ.

Сенатор-демократ домагається признання також Естонії, Латвії і Литви.

ВАШІНҐТОН, 23. марта (з Бюра Місії). — Резолюція сенатора Вілліяма Г. Кінґа, адміністраційного сторонника, за провізоричним признаннем правительств Естонії, Латвії, Литви й України, внесена в сенаті 22. марта, звучить:

„Тому, що большевицька революція в падолисті 1917 принесла упадок публичного порядку в Росії і спричинила політичний хаос, крім лише тих частий Росії, що змоглися здержати поширенне большевицького привлащення; і

„Тому, що се є конечним для свободи і безпеченства народу, аби установились правительства для захорони публичного порядку; і

„Тому, що окремі правительства повстали в Естонії, Латвії, Литві й на Україні для захорони публичного порядку, а котрі то правительства утвердили місцеву власть у згаданих державах і не допустили большевицького привлащення, аби воно там поширилось; і

„Тому, що буде неможливо народу Росії установити федеральне республіканське правительство для цілої Росії, аж доки не впаде большевицьке привлащеннє; і

„Тому, що се є конечним, аби ті місцеві правительства були задержані в Росії і продовжали провізорично свою власть і на дальше аж доки всеросійські установчі збори не настановлять федерального республіканського правительства для цілої Росії, або аж доки не означать відносин між кількома територіяльними областями бувшого російського правительства;

„Нехай буде

„Порішене, що се є розсудок сенату, аби правительство Злучених Держав признало фактичне істнуванне окремих місцевих правительств Естонії, Латвії, Литви й України, провізорично, аж доки відносини сих держав до Росії, або инших частий Росії, не будуть означені всеросійськими установчими зборами або доки для цілої Росії не буде установлене федеральне республіканське правительство".

Скільки стейти платять податку.

ВАШІНҐТОН, 24. марта. — Цифри доходового податку як першої вплати за 1919 рік виказують, що три стейти, іменно: Ню Йорк, Ню Джерзи і Коннетікот — заплатили більше ніж одну четвертину сеї суми, або 258.291.152 доляри.

На першу квартальну рату вплинуло до державної скарбниці 908,829.172 доляри, а сподіваються, що цілорічний податок буде виносити около 3,500,000.000 долярів. Лише маленька дільниця міста Ню Йорк, Менгетен, де находиться Вол Стріт, заплатила першу рату в сумі 154,505.989 долярів, що означає одну-шесту часть цілої суми.

Поодинокі стейти Злучених Держав заплатили першу рату доходового податку в такій сумі:

Ню Йорк	$214,644.232
Пенсилвенія	93,712.952
Іллінойс	83.274.672
Огайо	63,029.667
Массачузетс	50,780.867
Мішіґен	39,579.091
Каліфорнія	37,266.976
Ню Джерзи	26,503.849
Мізури	26,395.016
Тексас	22,097.776
Коннетікот	17,143.071
Індіяна	15,838.470
Мериленд	15,363.738
Міннесота	13,152.047
Вашінґтон	12,533.356
Рой Айленд	11,257.146
Вісконзин	10,906.456
Канзас	9,907.748
Айова	8,804.358
Кентоки	7,970.147
Ореґон	7,459.685
Колоредо	7,121.725
Оклагома	6,951.986
Вест Вірджінія	6,410.248
Небраска	6,150.652
Мейн	4,494.006
Аркензо	3,972.337
Норт і Савт Дакота	3,484.875
Делавар	2.931.985
Ню Гемпшир	2,273.094
Вермонт	1,743.714
Монтана	1,650.538
Юта	1,632.850
Арізона	1,203.732
Вайомінґ	1.169.133
Айдаго	1.143.670
Ню Мексико	294.766

Переміни в німецькім правительстві.

ЛОНДОН, 25. марта. — Німецьке правительство президента Еберта зістало перемінене в той спосіб, що членами є лише соціял-демократи і центристи. Перші мають в кабінеті девять представників, другі лише три. Независимих соціялістів, котрі доси були представлені міністром війни Носке, усунено.

Мирова конференція збереться на наради в Італії.

ПАРИЖ, 25. марта. — Найвисша Рада Союзників збереться на конференцію в Сан Ремо, Італія, в день 21. квітня, а слідуючі наради Союза Держав відбудуться в Римі 25 або 26 квітня.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

КРОВАВІ БИТВИ МІЖ ПОЛЯКАМИ И БОЛЬШЕВИКАМИ НА УКРАЇНІ.

Большевики заатакували Ляхів на цілім фронті, під Дніпра аж до Дністра.

ВАРШАВА, 25. марта. — Большевики почали атакувати польські становища на 400-милевім фронті. Довго плянований весняний атак російських савєтських армій вже розпочався.

Урядові звідомлення кажуть, що большевики поступили в кількох місцях мимо завзятого опору Поляків, однак Полякам вдалося здержати большевиків в деяких околицях. Червоні були змушені уступити з деяких новозанятих становищ на фронті, але бої продовжаються. Савєтські війска розпоряджають тяжкими артилерійними тенками, зорудженими возами та иншими апаратами, здобутими від ґенерала Денікина.

Найбільше кровавий бій мав місце у вівторок на полісько-подільськім фронті, недалеко галицької границі. Большевики зконцентрували на тім фронті свої війска, щоби здобути Рівне, важний зелізничий осередок, і Камінець, важне місто задля свого стратеґічного значіння. Дальше на північ, в околицях Річиці і Колінкович, на північний схід від Мозира, большевики здобули кілька малих сіл, які Поляки відобрали по однодневнім бою.

Доносять також про тяжкі бої в околиці Заславя, на полудневий схід від Рівного, і Староконстантинова, де большевики старались перейти ріку Случ. На схід від Камінця битва продовжаєсь. Обі сторони уживають артилерію і одержують скріплення. На сім фронті бються деякі розбиті большевицькі дивізії і кавалерія.

Рівне є спеціяльно важним для Поляків, бо через нього йде одинока зелізниця, котрою Поляки можуть спроваджувати воєнні засоби і війско на полудневo-східний фронт. У вівторок большевики кинули на місто дві дивізії, думаючи, що окрилять Поляків. В селах на схід від ріки Случа відбувались ручні битви. Большевики були змушені уступити. Битви йдуть дальше в околицях Любаря й Острополя.

На північний схід і на схід від Каменця, недалеко Дністра, де большевики уживають тяжкі гармати, вони зробили деякий поступ наперед, здобуваючи село Могилів кілька днів тому.

Большевицькі етноґрафи приготовляють статистику національностий в поодиноких землях.

МОСКВА, 18. марта. — Російські савєтські провідники протестують проти польського підступу, який вони добачають в домаганню самоозначення для малих народів.

Савєтське правительство, кажуть вони, не віднимає права самовизначення жадному народови і воно готове надати таке право кождій території з мішаним населенне.

В українській боротьбі, вони кажуть, савєтське правительство все йшло по стороні народу, підчас коли Поляки тримались за руки з імперіялістами.

Щодо Поділля й Волині й инших територій, то російські етноґрафи працюють над тим, аби означити характер їх населення. Їх звіт, який має бути примірoм їх наукової безінтересовности, буде поданий до відома в трьох слідуючих днях.

Великій Британії грозить подвійний страйк.

ЛОНДОН, 24. марта. — Великій Британії грозить тепер подвійний страйк, углекопів і зелізничників. Углекопи домагаються три шілінґи екстра за шифту для кождого робітника понад 16 літ життя, і 18 пенсів екстра для робітників низше 16 літ.

Правительство хоче пійтти на компроміс з робітниками, однак останні не годяться на компроміс і постановили відголосувати над питанием страйку. Більшість, здається, заявиться за страйком.

Зелізничий страйк вже вибух, хоч не на всіх зелізницях. На одній лінії, „Ланкашайр-Йоркшайр", вийшло на страйк 2.000 робітників, бо компанія усунула від праці одного машиніста, котрий не хотів робити одну годину екстра, коли його прошено. Прочі робітники вийшли на страйк з симпатії до видаленого товариша.

Крім того в самім Лондоні грозить страйк в підземних зелізницях. Робітники скаржаться, що не одержали ще надвишки, яка їм належиться після недавної угоди з компанією. Страйк в Лондоні приготовляється на самий Великдень.

Матір убиває свого нерозпізнаного сина.

ЛОНДОН, 2. марта. — Львівські часописи нотують страшний морд, який лучився в одній українській родині в Галичині.

Мущина, котрого рідне село находиться недалеко Збруча, повертав домів привитати родичів по трьох роках побуту в неволі.

Прийшовши до села, він найперше поступив до коршми, де довідався, що родичі уважають його за помершого. Він постановив війти до хати і не дати родичам роспізнатись. Запукавши в двері, він просив приняти себе як чужинця на нічліх. Обоє старенькі зпочатку спротивлялись приняти його, але коли „подорожний" почав витягати грубі звої рублів і карбованців, вони згодились.

Постелено, і умучений син, нероспізнаний ще родичами, пішов спати. Тимчасом обоє старі намовились убити його і забрати гроші. Щоби мати відвагу поповнити убийство, старий пійшов купити трохи горівки до коршми. Коршмар привитав його і пожелав йому щастя з нагоди повороту сина.

Довідавшись, хто дійсно є сей „чужинець", старий батько пустився бігцем домів. Однак вже було запізно. Жінка привитала його на порозі з окровавленим ножем, звістивши старому, що вже замордувала гостя і забрала гроші.

Переловлено німецький літак з рублями.

БУКАРЕШТ, 26. марта. — Німецький літак, що находився в дорозі до Москви, упав 16. марта недалеко Хотина, на схід від Черновець. Він віз 300,000.000 рублів, друкованих в Берліні, і машину до друкування гроший. Усьо забрали Румуни.

16.000 заморожених жовнірів.

ЛОНДОН, 24. марта. — Понад 16.000 протибольшевицьких жовнірів найдено замерзлими на степах України, як се доносить телеграма з Москви. Жовніри належали до армії Денікина.

"SVOBODA" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893.

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.75	на рік	$3.75
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$5.00	на рік	$5.00
6 months	$2.50	на пів року	$2.50
3 months	$1.50	на 3 місяці	$1.50
Single copy 4 cents.		Поодиноке число 4 центи.	

З Канади належить висилати гроші лише моні-ордером, а не паперовими грішми, бо сі стоять в Злучених Державах нисше ціни. При виміні числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланню замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщуванні в „Свободі" редакція не відповідае.

Кажуть, що Україна найбогатший край в Европі.

Кажуть, найурожайніший.

Кажуть — пшениця й угле забезпечуе Україні економічну независимість, а зелізо, кажуть, забезпечуе їй свободу.

Одначе Україна бідна, голодна і не мае ані независимости ані свободи.

А се тому, що вона все мае — кромі просвіти.

А без просвіти немае зрозуміння, що без зорганізовання всіх його творчих сил нарід нічого не вдіе.

Україна — се найліпший приклад, що найбогатший край може бути найнещасливійший, як його народ не мае просвіти та громадської організації.

РЕЗОЛЮЦІЯ В СЕНАТІ — НЕ УКРАЇНСЬКА.

По телеграмі, яку ми помістили в попередньому числі „Свободи", одержали ми з Інформаційного Бюра У. Н. Комітету у Вашінгтоні депешу, яка звучить:

ВАШІНГТОН, 24. марта. — Резолюція, внесена позавчера в Сенаті, не є українська і не внесена заходами У. Н. Комітету. Американець, котрий Вам телеграфував в день внесення сеї релюції, котрий є, впрочім великим прихильником України, знаючи про заходи У. Н. Комітету в справі внесення української резолюції в Сенаті, а помітивши згадку про признанне України в резолюції сенатора Кінга, приняв її за українську і зараз вислав Вам про се телеграму.

Одначе се є російська резолюція, внесена заходом Москалів, які хотіли випередити Українців і другі народи, котрі створили свої національні республіки, а котрі давнійше були під Росією та внести иншу загальну резолюцію, заки Українці і инші народи внесуть резолюції свої для признання їх независимих республік.

Резолюція сенатора Кінга домагається, щоби правительство Злучених Держав признало правительства України, Литви, Латвії й Естонії тимчасово, поки загально-російські установчі збори не порішать про відношенне тих країв до Росії, або поки не буде установлене федеральне републіканське правлінне для цілої Росії.

Резолюція, яка мае бути внесена заходом У. Н. Комітету є цілком відмінна. Вона домагається признання независимої України в її етнографічних границях, значить включаючи українські землі, що передше належали до бувшої Росії і ті, що передше належали до бувшої Австро-Угорщини. Резолюція не говорить про жадні федеративні відношення або звязки з державами иншими.

Розуміеться, що Українці, Литовці, Латиші й Естонці із згаданою російською резолюцією, яку без їх відома і згоди приготовано нібито для них, не годяться і вони вже роблять заходи, щоби її відкинено. Рівночасно роблять заходи, щоби їх резолюції, в справі признання їх независимих республік в Европі, були внесені в Сенаті чергою в як найкоротшому часі. Сподіваемося, що українська резолюція піде перша.

* * *

В тійсамій справі доносять нам з Канцелярії У. Н. Комітету в Ню Йорку, що справа дійсно представляється так як се представлено в сій телеграмі з Інформаційного Бюра У. Н. Комітету у Вашінгтоні.

Запевняють нас, що Американець (висока урядова особа у Вашінгтоні), котрий вислав першу телеграму до „Свободи" і до У. Н. Комітету в Ню Йорку, зробив се в найліпшій вірі, радий, що може милу Українцям вістку подати першого дня, не сподіваючись, що се не є резолюція У. Н. Комітету ані національних організацій Литовців, Лотишів і Естонців, але резолюція російська, однак не до приняття тими народами, хотяй з погляду Москалів вона може бути як найбільше ліберальною.

Д. Милтон Райт, директор Інформаційного Бюра в Ню Йорку, каже нам, що се добре, що справа в той спосіб вийшла на верх, бо се показуе нам, що Москалі вміють вивідатись про політичні пляни других народів і стараються їх перебігти і випередити із своїми плянами.

„Ми вже знаемо, каже д. Милтон Райт, чиї руки були в сьому ділі і тепер знати-мемо, як вистерігатись російських або польських заходів, а рівночасно будемо знати, як їх зборoти і як поставити нашу справу, аби вона виграла у Вашінгтоні, а не її вороги або противники. Нема нічого злого, аби не вийшло на добре. Нам се тепер придасться, що знаемо політику і пляни Москалів, а також знаемо, і дороги, якими вони ходять, і знаемо, хто се, що веде сю російську політику".

ЩО ТЕПЕР ДІЄТЬСЯ НА НА УКРАЇНІ?

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Льозанна, Швайцарія, 9. марта 1920.

З України все таки нема відомостий. Урядові наші пресові бюра далі ширять вісти про поступи української армії під проводом Омеляновича-Павленка. Все тісамі відомости, що українська армія держить Балту і Жмеринку; наступае на Винницю і Жмеринку. Але тепер, коли останки Денікінської армії, які ще тримались на Україні (в Київщині і на Поділю) перейшли польський фронт і зложили збрую на польські руки, то вже й українській армії нема на кого наступати і в кого відбирати територію. Хоча ті-ж бюра так богато пишуть про повстання Українців проти большевиків і боротьбу з ними, та по правді кажучи, трудно у се повірити, аби якась війна з большевиками для української армії була тепер можлива. Зовсім правдоподібно, навіть певно, що большевики тримаються тільки в більших містах та держать у своїх руках важнійші зелізничні узлові стації; на провінцию не виглядають, а як влазять до сіл, то дістають по голові (се власне ті повстання!). Але знищити уряд Мазепи, чи вигнати на польську територію, як Денікінців, на се у большевиків сили стала би! Коли вони того не роблять (а здається що не зробили сього), то одно з двох: або в дійсности є якесь порозумінне уряду Мазепи з большевиками, або большевики не вважають для себе корисним провокувати Українців та оставляють справу в завішенню; толерують уряд Мазепи й українську армію в їх теперішньому нешкідливому стані. Але про око Европи також Мазепа, а ще більше Петлюра, підчеркують свое непримирене становище супроти большевиків, бо бояться, що як Українці заявлять охоту миритися з большевиками, так їх аліянти, яко большевиків, зовсім віддасть на ласку савєтської Росії. А так може ще й візьме в оборону при замиренню з большевиками, коли вважати-меть ворогами большевиків. Але, на жаль, сі зусилля тягнуться вже більш як рік, **а результатів не дали ніяких.**

ЖИТТЕПИСЬ
ПОК. О. НИЖАНКОВСЬКОГО.

Хто би мав життепись і портрет покійного Остапа Нижанковського, замордованого торік ляцькими наїзниками в Стрию, зволить прислати до Канцелярії У. Н. Комітету в Ню Йорку на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE of U. S.
30 E. Seventh St., New York, N. Y.

П. Капельгородський.

МИ ХОЧЕМО ВОЛІ.

Колиб ми не знали як сонечко сяе,
Як мати-природа весною встае,
Як воля могуча ті пута ламае,
Що хиже насильство людині куе, —
Ні волі ні сонця тодіб не бажали;
Колиб ми не знали!

Колиб ми забули як гарно весною
Те сонце ласкаве всміхалось нам,
Як воля жадана своею рукою
Давала життє віковічним рабам, —
То зновуб надовго замовкли, поснули;
Колиб ми не знали!

Не хочемо спати. Хоч може в віконце
До нас не загляне той промінь, — [дарма!
Ми хочемо волі, ми бачили сонце,
Нас гнітить ворожа сваволя й пітьма.
Щоб сонце побачить, щоб волі діста- [ти —
Не хочемо спати!

ВІД МІСІЇ УКРАЇНСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА В НІМЕЧЧИНІ.

Американський Комітет Помочі Україні, 30 Іст Сема улиця, Ню Йорк, Н. Й., одержав звіт майора Ледерея, голови Міжнародного Червоного Хреста, в якому найвимовнійше представлені сучасні санітарні відносини на Україні. Відносини ті говорять самі за себе і вказують всьому світови на конечну поміч і ратунок. Треба медицин на Україні так велика, що навіть лікарі і доглядачі вмирають без помочі.

Ось часть листа, який прийшов разом із звітом майора Ледерея:

Вельмишановне Товариство:—

Посилаемо Вам звіт майора Ледерея про санітарний стан на Україні. Майор Ледерей їздив на Україну по порученню Міжнародного Червоного Хреста.

Як Ви побачите з того звіту, **санітарний стан на Україні** не тільки страшний але просто розпачливий. По нашим відомостям санітарний стан усьoї Придніпрянської України, зокрема в самій східній її частині, мало чим красший від того, якию є на Подільо.

Своїми власними, покищо ще слабими, силами Україна не може подолати всього того лиха, і коли би Вам через агітацію пощастило зацікавити сею справою широкі круги громадянства Злучених Держав і Канади, а зокрема Американський Червоний Хрест, то се мало би незвичайне значінне. Від Европи годі сподіватись Україні якоїсь широкої допомоги, з одного боку через політичні обставини, а з другого через те, що европейські держави самі мають дуже богато власного лиха, спричиненого війною.

Разом з тим посилаемо Вам копію листа до нашого Червоного Хреста від Міжнародного Червоного Хреста. З неї Ви побачите, що хотяй Товариство Українського Червоного Хреста не є ще, з політичних причин, членом міжнародньої сімї Червоного Хреста, але воно вже виборoло собі признанне істновання, коли не правне то фактичне.

Є ще одно питанне, яке вартоб було підняти в ширших кругах Америки. Се **справа з українськими полоненими.** Більш як 40.000 Придніпрянців перебуває ще й досі в Німеччині; до 35.000 Придніпрянців доселі залишається в Італії; до того треба ще додати кілька тисяч Придніпрянців, інтернованих у Франції, та кілька десяток тисяч українських бранців в Польщі. Всі ті нещасні, стомлені довгою неволею (деякі сидять в полоні вже 5½ року) не відпускаються до дому, бо сього не хотять політики Антанти.

Будемо дуже раді, коли сповістите нас, а ми перешлемо се до Головної Управи Українського Червоного Хреста, як стоїть у Вас справа організації Вашого Товариства; чи є якась надія звернути увагу Америки на санітарний стан України.

З правдивою і глубокою пошаною

Ілія Холодний,
уповноважнений Місії Українського Червоного Хреста в Німеччині.

ГОЛОС ІЗ АЛЛЕНТАВН, ПА.

(Допись „Свободи").

Аллентавн, Па. 22. марта, 1920.

Відозва до місцевих У. Н. Комітетів в Злучених Державах:

Читаючи газету „Свободу" з дня 20-го с. м., число 35-те, запримітив я на першій стороні заголовок, котрий звучить:

„Велика запомогова Акція У. Н. Комітету в Злучених Державах. У. Н. Комітет задумав зібрати 1,000.000 долярів на поміч рідному краеви".

Прочитавши се, постановив я післати відозву до місцевих У. Н. Комітетів в цілій американській республіці та при сій нагоді візвати їх до дальшої щирої праці для добра українського народу і для добра нашої Матері-України.

Коли пригадаемо собі працю українського загалу в 1919-ому році, то її не можна порівнати з працею в сьому, 1920-тому році. Чому-ж то торік так скоро жваво оберталось колесо праці народньої, а тепер стало? Чому ми замісць іти все вперед, раз-враз стаемо і чекаемо чогось, або уступаемо взад?

Відколи позакладались Січові відділи по громадах, відтоді місцеві У. Н. Комітети перестали свою дальшу роботу, думаючи, що Січова місцева старшина займеться тою народною працею тай буде дбати про поміч нашим братям у старому краю. Отже місцеві У. Н. Комітети дуже помилились своею думкою, бо через то спинилась вся народня робота, котра була найпотрібнійша для нашого рідного краю, а їх в роботі ніхто виручити не виручив. І тепер надходить весна, се есть голодна пора року, а ви знаете, яка вона нещасна. Нужда і голод давить наших бідних діточок у старому краю. Ви мали нагоду читати нераз листи по газетах, а й самі дістаете листи від своїх родин. Ви в тих листах вичитуете нераз голос розпуки і хотяй ви того голосу не чуете, то той лист не мов до вас промовляе, як там малі діточки просять мами: „їсти". Дорогі браття, ви знаете, що мала дитина просить мами без уривку і кричить: „Мамо, мамо, дай їсти", і сей плач холодом повзе по тілі чоловіка тай дусить мозок з нас, дорогі браття, ні хто не хотів би чути того ридання. сих благань і ніхто не хотів би бачити сих гірких сліз.

Ми знаемо, що там у рідному краю голод і плач і неправда, — все змішалось до купи. А в тому терпінню ніхто не годен поратувати, як ми самі не поратуемо.

Тому, поважані місцеві Комітетовці. приглянька, які красні весняні дні наступають, але з ними і біда в старому краю. Тож берімся до народньої роботи і то щиро. Працюймо так як весняний вітрець висушуе з мокрої сніговиці поля, так най наша народня праця осушить слези бідним діточкам у старому краю. Нас тут є 900.000 тисяч Українців, проживаючих в Америці. Чи-ж ми не повинні зложити один міліон долярів на поміч голодуючому українському населенню у рідному краю? Я думаю, що ми не один міліон, а десять міліонів повинні зложити. І се мусить бути, бо того вимагае народня потреба. Дорогі браття і сестри! Ми не вимовляймось тим, що ми вже дали по пять долярів чи більше, коли був стотисячний Фонд Оборони Галичини. Я вірю, що є такі, котрі вже і по сто долярів дали, а коли їх покличеться, то вони ще дадуть і сего не вимовляють, бо знають, що того вимагае народня потреба. Але є такі, котрі не дали ані одного цента на народну оборону, тож тії найгірше тепер кричать і кидають колоди У. Н. Комітетови, тай кричать, що У. Н. Комітет промарнував народні гроші. Дорогі Братя, ви читали по газетах, по українських і по англійських статтю п. Мілтона Райта, директора Інформаційного Бюра У. Н. Комітету і бачили всю щиру працю У. Н. Комітету. Тому то ми члени, котрі згуртувались при У. Н. Комітеті, мусимо працювати разом. Ми не повинні ділитись; ми не повинні закидувати чорними плямами на У. Н. Комітет, котрий провадить перед в народній праці. Ми всі щирі Українці віримо У. Н. Комітетови і його праці; ми знаемо, що У. Н. Комітет бажае народньої згоди та спільної української народньої праці і тому ми стояли, стоїмо і стояти будемо при У. Н. Комітеті Отжеж, місцеві У. Н. Комітети, беріться до народньої праці; беріться обробляти народню ниву, бо весна вже прийшла.

Гей же, братя Українці,
Разомся зберім,
Тай весняною порою
Роботу зачнім!

Тай зачнім туюю працю
В злуці і в любві,
Щоби міліон долярів
Дав народ собі.

Аллентавнський Комітетовець.

КРИТИКА—ЧИ ХУЛІҐАНСТВО?

(Надіслана стаття).

Всіляка публична робота мусить бути предметом публичної критики. Письменник, бесідник, політичний провідник, ба навіть співак, актор, мусить бути приготований на критику.

Однак критика критиці не рівна. В нас є люди, що мають мильне, зовсім схиблене понятте критики.

Критика може бути конструктивна, або деструктивна. Конструктивна розбирае не лишень лихі, але і добрі сторони даного предмету. Така критика звичайно є безсторонна, і такою повинна вона бути.

В нас-же водиться инакше. В нас люди, що ні з сього ні з того, уроїли собі, що їм доля присудила критикувати кожду народню роботу. Гаразд було-б, колиб вони як слід зрозуміли, що се критика. Та їм здається, що критикувати, значить ганити, розбивати всяке діло, яке не від них вийшло. Тому чимало шкоди поносить наш нарід і в рідним краю і на іміграції через таких самозванчих критико-хуліґанів.

Ті пакни здається поставили собі за найвисшу ціль життя нищити безпощадно всяку роботу, хоч вона народови і потрібна і хосенна.

Нема на світі чоловіка, про якого можнаб сказати, що він совершенний. Кождий мае якісь хиби; кождий може помилитися. Але в кождім можна відкрити попри лихі також і добрі сторони.

Таксамо усяка робота одиниці, чи громади, або організації не може бути совершенною. Не може, бож вона є вислідом змагань несовершенних людий. У всякій роботі знайти можна якісь хиби, якісь недостачі, хочби і незамітні та незначні.

На се наші, домородні критики-крикуни не звертають уваги. Всяке діло, хочби найкрасше, хочби найчеснійше і найблагороднійше, вони згудять, знівечать, окричать, та обкидають болотом.

А добре було-б спитатись, які в них дані братися до суджения народньої роботи? Яке їх знанне? Які їх заслуги? Яке їх право своїм малпячим скавулінем розбивати народню роботу.

Тепер кидаються деякі панихуліґани на роботу народньої організації, що зуміла згуртувати народ і серед Американців зробити замітну аґітацію. Всілякі закиди на сю організацію, мислимі і немислимі від них виходять.

Хто ті пани киринники? Може заслужені народні діячі? Може які великі вчені? Може просвітителі народні? Дарма питати.

Сидить такий один „критик" в столиці Америки, „ґмінний" писар по званю. Сидить у Вашінгтоні і „визволяе народ". Темний мов табака. Знае читати, але писати то з блудами. Ані школи, ані знання, ані розуму в його не шукай. Зате теляча крикливість і уроєна „величність".

Сей панок сидить у Вашінгтоні та „рахувати робить політику". Він бувби добрий до „руновання" на якогось „комісаря", котрому нічого не треба знати, але до критики, то вже вибачте... А він замісць робити се, що йому належало-б, що тижня видае бюлетини; розсилае їх до ґазет, ну і є такі ґазети, що містять його безглузді, крикливі „твори". І се називається критика; се зветься **просвіта.** В инших народів навчаннем других занимаються ті, що самі вже щось знають; в політиці дають провід люди з політичним образованнем, а в нас до такої роботи беруться, що самі нічого не вчились ані не навчились.

Кричить такий панок: Нічого наші провідники не зробили для нашої справи серед Американців. Чому-ж сам не зробить що путнього? Не штука кричати, а робити штука. Найби пійшов, най би показав свою фізіономію тим Американцям. Можем послухали його „англійщини"; можеб схилили чола перед його „арґументами".

Кричить такий пан: Гроші прогайнували. Кілько він дав на визвіл України? Не долярів, але кілько центів? Кілько? Не давши зломаного цента на жадну народну ціль, яке право у нього верещати про прогайнованне фондів?

Зорганізована шайка незнайків, і політичних анальфабетів, дармоїдів, галапасів, береться народови витичувати дорогу! Бідні ті, кого беруться просвічати люди такого покрою.

* * *

Критики нам треба, але дійсної критики і чесної. Такої, щоб усунула всілякі хиби; щоб нашу роботу зблизила оскільки можна до вершка совершенности. Та самого вершка ніхто не досягне і блудів все буде чимало; однак, аби їх було як найменьше, та щоби в нас не було самолюбства і нечистих рук.

Критики нам треба будуючої. Хай не дикі інстинкти будуть почином сеї критики, а перш усього добро народу, любов України, бажанне поставити його на такій степені, щоб довести до здійснення пророцтва Великого Франка „засядеш у народів вольних колі".

Іван Гундяк.

Панько Куліш.

У ДОСВІТА.

У досвіта встав я, темно ще на дворі;
Деneде по хатах ясне світло сяе.
Сяе ясне світло як на небі зорі.
Дивуюсь, радію, у серця питаю:
Скажи, віще серце, чи скоро світ буде?
— „Ой скоро світ буде,
Прокинуться люде,
У всяке віконце
Засяе сонце!"
Ой ударю-ж зразу
У струни живі:
Прокиньтесь, вставайте,
Старії й малії!
Віщуванням новим
Серце мое беться,
Через край із серця
Рідне слово ллеться.

ЗІ СПОМИНІВ СОТНИКА С. С. ЕВГЕНА ЗИБЛІКЕВИЧА.

Я уродився дня 20. падолиста 1895 р. в Самборі, де мій батько був судовим урядовцем. Матір моя походить з Катеринодару на Кубані з родини Безкровних. Дід мій по батьку Микола Зиблікевич був президентом Кракова, маршалком Галичини (в рр. 1881 до 1886) і першим куратором „Мацєржи Польской". Він похоронений в катедрі на Вавелі. На Ґрунвальдське свято Поляки запрошували мою семю. Батько мій оповідав мені, що дід перед смертю повернув до свого народу і просив о український похорон. Просьбі його вволили. Та Поляки справили йому другий похорон, забальсамували й перевезли на Вавель.

Я і моя рідня виховувалися вже в чисто українськім дусі. Я ходив до української ґімназії в Перемишлі, а сестра до українського ліцея тамже. Ґімназію скінчив я в 18 р. життя перед самою війною і зараз пішов до війська. Військову школу (однорічницьку) скінчив я у Відні й пішов на російський фронт, де брав участь в битвах на Волині і в Польщі. 1. Х. 1915 попав я в російський полон коло Рівного і був вивезений до Задонська. Там був я до початку революції. Тоді я втік і серед ріжних пригод прибув до Київа в листопаді 1917 р. Там вступив я на службу до Українського Секретаріяту Військових Справ, опісля до Українського Генерального Штабу як старшина для звязку. По гетьманським замаху втік я до Полтави, де укривався у знакомих аж до першої вістки про заснування залоги Січових Стрільців у Білій Церкві. Я поїхав там зараз і був хорунжим в 2-ій сотні сотника Думина. В тім характері брав я участь в нашім національним повстанню проти гетьмана і Німців і був командантом першої застави від Хвастова проти Київа в листопаді 1918 р. Брав участь в боях під Мотовилівкою, Васильковом і Жулянами, де був контужений в ногу. Виздоровівши, приїхав я до Київа, де мене авансували на значкового (по галицьки: поручник). Довший час служив я при штабі Корпусу С. С. а на фронт знов пішов в квітні 1919 і брав участь в боях під Шепетівкою. Тут мене зустріла найцікавійша пригода в моїм життю.

Було се дня 20. мая 1919 р. Я був уж сотником і мав сотню (в третім полку С. С. полк Піщаленка по полковнику Чмолі). Сотня моя мала 170 стрільців. Досвіта згаданого дня одержав я наказ від команданта 8-го куріня мого полку, сот. Харамбури, — за всяку ціну здержати наступ большевицьких броневиків, які наступали від Шепетівки в напрямі ст. Моґиляни. Я зараз вирушив з сотнею здовж зелізничого шляху без піддержки наших броневиків, які були ушкоджені. Під с. Мощаницею зустрівся з большевицьким розстрільними і броневиком „Товаришом Леніном". Був се величезний і добре заосмотрений броневик, якого залога була дуже смілива. Зустріч наступила коло містка. Я зробив наступ на окопану розстрільну большевиків і присилував її до відступу. Та тоді підїхав „Ленін" і почав на нас стріляти з кулеметів. Майже перші стріли зранили мене тяжко в живіт і зломали мені праву ногу. Моя сотня (вона складалася з Галичан-гуцулів і гетьманських сердюків) була добра сотня. Вона зоріентувалася, що в разі відступу буде вибита до ноги й кинулась на броневик. Ручними ґранатами кидали в середину „Леніна". Використав се сотник Харамбура, що якраз наспів зі свіжою сотнею Січових Стрільців і своєю відвагою та холоднокровністю довів до того, що залога „Леніна" піддалася. Сотня наших Січовиків обсадила „Леніна" й поїхала ним бити большевиків. Мене невдовзі всадили наші на летючку (санітарний вагон) і відвезли до Здолбунова, де я лежав на стації. Відтам от. Коновалець наказав відвезти мене до шпиталю в Рівнім. Третього дня заняли Рівне большевики. Шістьох їх увійшло з криком до старшинської кімнати, де лежало зі мною 4 старшин Наддніпрянців: сот. Зільберс, чет. Траченко, хор. Лісниченко і хор. Григоріїв. Я був в такім стані, що большевики махнули на мене рукою й сказали: „Сам дойдьот!" Моїх товаришів вивели й Зільберса та Григоріїва розстріляли оподалік (стріли чути було до шпиталю), Ткаченкови й Лісниченкови удалося втечи серед замішання. Того дня приходили большевики кількома наворотами, але коли сестри і лікарі впевнили їх, що їх попередники забрали вже всіх „Петлюрівців", — відходили.

Слідуючого дн явистаарлися мені сестри докбменти робітника і перенесли в инший будинок.

Одначе хтось зрадив се большевикам і до мене зявився член чрезвичайки з запитом, хто я. Я зміркувавши положенне, признався, що я Старшина Січових Стрільців. Тоді він звернувся до лікарів і сказав, щоб мене добре доглядали й давали добре їсти, а по видужанню донесли про се рапортом чрезвичайці. Був се якийсь матрос з чорноморського флота з крейсара „Память Меркурія". По 2 місяцях почав я приходити до себе. Якраз в тім часі Поляки почали наступати на Рівне. Большевики евакували місто й мене як полоненого вивезли в Москву — санітарним поїздом з большевицькими старшинами. Поводилися зі мною дуже чемно. Харч був кепський, але й вони голодували.

В Москві завезли мене в Маріїнський шпиталь ім. ґр. Толстого. По 3 днях прийшов до мене оден большевицький старшина, мабуть з „ґрезвичайки" і запитав:

— „Чи признаете Совітську Владу"? Мені не лишалося нішого, як відповісти: Так.

— „Чому-ж Ви билися проти совітських війск"?

— „Бо я в першій мірі Українець, а потім усе инше".

— „Совітська Влада дае Вам лучшу Україну, чим усякий инший уряд. Чи Ви не вступилиб на службу в українську совітську армію"?

— „Я ще на пів інвалід. На фронт не здатний тепер, а в запіллю працювати мені трудно, бо я Галичанин і не знаю вашої адміністрації".

Тоді він звернув розмову на Січове Стрілецтво. З розмови побачив я, що він дуже добре й докладно поінформований, знае навіть імена стрілецьких командантів, настрої, повстання С. С. проти гетьмана і т. д. Вкінці заявив: „Ми Вас могли вже кілька разів знищити, але не зробили сего, бо маемо в тім свою ціль". До Січових Стрільців відносився з поважанням і респектом як до ідейного війска. Переконував мене, що провадимо братоубийчу боротьбу, бо бемося з Таращанцями, які є Українцями з крови й кости. Я відповів на те, що то Таращанці провадять братоубийчу війну через те, що у них менша національна свідомість, чим у нас.

Він вийшов, сказавши мені по його розумінню лайку, а по мойому комплімент: — „Коли Ви Галичане перестанете бути шовіністами?"

По балачці зі мною звернувся ще до галицьких стрільців і агітував між ними.

В Москві в шпитали був я 2 тижні, а поміг мені виїхати леґально оден знакомий большевик. Я приїхав до Рівного, знов пішов до шпиталя, де перележав до заняття Рівного Поляками. Вони видали наказ реґістрації, якому я не піддався. Мене не відкрили. Видобув мене відтак полковник С. С. Ю. Чайківський, який попав був в польський полон. Було се при кінці 1919 р. Я зголосився в штабі корпусу С. С., який відкомандував мене до коша С. С. в Староконстантинові.

Тепер я ще не зовсім здоров, але мене тягне знов до служби в українськім війск. І завтра рано їду.

Списано в Ред. „Стр." дня 11. XI. 1919 р.

Борис Грінченко.

ПРИЙДЕ!

О, прийде напевне той день,
Що ми відпочинем від мук,
І скинем зеліза важкі
Із звязаних стамлених рук.

О, прийде напевне той день,
Що гніт, і неволя, і кров,
Все зникне навіки, й тоді
Подужа святая любов.

Безсилий не знати-ме більш
Від дужого в час той наруг;
Народови руку подасть
Народ, його брат, його друг.

О, прийде він, прийде той день,
І хвальний та радісний спів
Поллеться по світови скрізь
Із уст у людий, у братів.

Про волю, і щасте, й любов
Казати-муть дивні пісні,
Віщуючи людскости їх
На довгі, довічнії дні!

З ПОЛЬЩІ.

Усі політики Польщі заняті тепер одною справою, **а саме мировими предложеннями большевиків.** Відповідь на се предложенне ще не готова, бо польські політики не можуть погодитися в справі східних границь Польщі. Одні є за тим, аби границя Польщі ішла лінією теперішнього фронту, инші хотіли би її посунути аж по Дніпро, тільки соціяльні-демократи колишнього польського королівства заявились за етнографічними границями. В найблизших днях мае бути готова польська відповідь на мирове предложенне большевиків і від сеї відповіди будуть у великій мірі залежати дальші випадки на Сході.

Польський міністер скарбу предложив скарбовій комісії **проект буджету на 1920 р.** Звичайні видатки виносять 12 міліярдів марок, а надзвичайні (на війну і заряд східних земель) також 12 міліярдів, разом **всіх видатків** предвиджується на 1920 р. **в сумі 24 міліярдів.** В томусамому часі предвиджується **доходів на 3 міліярди марок. Недобір 21 міліярдів мається покрити підвисшенням податків і примусовою позичкою.**

Земля в Польщі лежить облогом.

В Польщі, як се виявилося на одному із соймових засідань, 6 міліонів моргів землі лежить вже шестий рік облогом. Половина сеї землі се власність обшарників, що не можуть її управити, а через те терпить населенне, бо в краю нема збіжа ні инших землеплодів. Щоби розпочати наново управу сих великих просторів, треба на початок міліярд марок.

Олекса Кониський.

ОЙ ПОЛЯ, ВИ, ПОЛЯ!

Ой поля, ви, поля!
Мати, рідна земля!
Скільки крови і сліз
По вас вітер розніс!
Він розносив кругом,
І Дніпром і Дністром,
В Чорне море котив,
Босфор кровю налив
Від Карпат по Кубань,
Поза Сейм, за Єсмань,
По траві, по степах,
У горах, у ярах.
І на листі в лісах
Блищать наче роса
Наша рідна сльоза,
Наша тямка лиха.
І блищить і горить,
Жалем серце гнітить;
Та сльоза горяче
Душу чулу пече.
Сивий дід наш Дніпро
Свої води давно
Усі морю віддав,
Собі сліз він набрав.
І у Дністер і в Прут
З гір не води течуть;
То не повінь була,
Що поля залила,
Не водою заливсь
Дніпровою наш низ,
То з народніх із сліз
Береги розійшлись.

ДО ВСІХ
УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНІХ КОМІТЕТІВ, ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ І ВСІХ ПРИХИЛЬНИКІВ У. Н. КОМІТЕТУ ПІТСБУРЩИНИ.

Маю честь повідомити висше згадані У. Н. К., Товариства і Братства і прихильників У. Н. К., що Перший Окружний Зізд У. Н. Комітету Пітсбурщини відбудеться в середу, дня 31-го марта, ср. в галі парохіяльній при улиці семія і Карсон, С. С. Пітсбурґ, Па., точно о 7. годині вечір. Справа є дуже важна, тож просимо всі У. Н. К., Товариства і Братства висслати делегатів на сей Зізд (з повновластями). Право мають висилати делегатів на сей Зізд У. Н. Комітети, Товариства і Братства, котрі належать до У. Н. К. або прихильники його.

Програма Зізду:
1) Політична українська оріентація в Европі.
а) Галичани.
б) Придніпрянці.
2. Політична оріентація Українців в Америці.
3. Справа Українського Запомогового Комітету.

Остаемось з правдивим поважаннем
ЗА ОКРУЖНИЙ У. Н. КОМІТЕТ.
Григорій Шабатура, секр.,
229 Linwood Ave., Mt. Oliver Branch, Pittsburgh, Pa.

Іксіон.

УКРАЇНСЬКІ СПАРТАНЦІ.

(З львівського українського дневника „Громадська Думка").

Недавно бачив я його здалека на одній з улиць Львова. У відповідь на чийсь привіт скинув шапку й на голові заяснів снїжно-білий волос. Уже при першім погляді на його похилену постать і пригноблений вигляд видко, що людину навістило горе страшне, незвичайне...

Правда, горе не новина в теперішнім часі на нашій землі. Розлилось його справжнє море. Цілий український світ поділився на два табори: на байдужних, відсутних і марнотравців національного майна та на тих, котрі потонули в особистім і національнім горю.

Надмір сього горя робить з нас людий машини, що перестають відчувати. І коли проминe якийсь день без особливого удару долі, ми дивуємося. Горе збуденніло, страшне стало звичайним, навіть законом. Про тонке розуміннє людської душі нема й мови.

А все таки... А все таки деколи щось задрасне серце так болюче, що треба зібрати всі сили, щоб не розплакатися, як мала дитина. Зокрема невиносно важко стає на душі, коли поставити побіч себе такі звичайні факти теперішнього часу: один використовує героїчну хвилю нації на своє збогаченнє, другий усе, що має, навіть життє, складає на вівтар Рідного Краю.

І се була моя перша рефлексія, коли я побачив на улиці Львова горем давленого **о. Івана Степанова, пароха невеличкого сільця перемишлянського повіту, Вишнівчика.** І немов у якімсь причиновім звязку понеслася моя дальша думка до його дому. І подумав я зараз коли так опанувало горе того мужчину, котрий завжди так бодро державсь, що діється в серці його достойної жінки й нещасливої матери? Тої матери, котра найменьші слабости дітий переболювала важкими хоробами...

А може... А може пані Мінодора Степанова саме здобулася на рівновагу духа Спартанки, що посилаючи сина на війну, бажала його бачити або покритим славою героя або поляглого в обороні рідної землі. Хотілося-б бажати рівноваги духа, тим більше, коли й так невмоленої дійсности не відвернути...

І мигнуло перед моїми очима поетичне село над Золотою Липою. Та поза зверхньою поезією сіра проза життя виповнила побут панства Степанових у Вишнівчику. А проте тяжко було їм його покидати й перенестися деинде. Тут же поза душпастирськими обовязками о. Іван Степанів зужив ціле життє на боротьбу з темними силами народу й на народню роботу, за яку прийшлося йому волочитися по суді й сидіти в криміналі. Тут зросли й виховалися діти, старший Нанько й молодша Галя, які так полюбили те село, що булиб не пустили батьків з нього. Переміг арґумент поезії і почувань, хоч при зрості дорожнечі навіть тяжко було удержати двоє дітий у Львові.

В нім син скінчив українську ґімназію і як студент прав університету зложив п е р ш и й правний іспит. Донька скінчила виділову школу ім. Шевченка й семинарію Українського Педаґоґічного Товариства. Одначе ся освіта не вдоволяла її. Про незрівняне завзяттє як найшвидше доповнити ґімназійну матуру нехай говорить факт, що вона, ходячи як надзвичайна слухачка на університет і працюючи там, беручи як найживійшу участь в студентськім життю, пильно працюючи у відчитовій комісії для американських Українців, до того заробляючи на життє і не покидаючи може одинокої осолоди свого життя — музики, протягом двох літ опанувала величезний ґімназійний матеріял. Тимчасом брат перебував у Вишнівчику, де продовжав народню працю, розпочату ще у висших клясах ґімназії. За народню роботу довелось і йому тягатися по судах.

Надійшла війна й повела родину Степанових високо-трагічними перипетіями. Траґедію розпочав відхід сина до війска. Сестра любила брата рідкою любовю. Заступаючи повну рівноправність жінки з мужчиною не тільки що до прав, але й що до обовязків, знаючи з рідної історії й літератури про типи жінок, котрі ставали при боці братів і мужів в обороні Батьківщини за часів козаччини, Олена Степанівна, що належала до тої молоді, котра накликувала до оружного бою за красшу долю Рідного Краю, як людина обовязку постановила сама дати приклад згідности слова й діла. Се й завело її в ряди Українського Стрілецтва, тим більше, що його завданнє мало бути инше, ніж дійсно стало, та що й війну й її вислід зовсім инакше представляв собі загал Українців, ніж опісля вийшло. Не останньою причиною було й те, що в найвисшій мірі перетомлена духово дівчина не найшла в такій важній хвилі свого життя щирої душі, яка нементорським тоном булаб їй представила, що ні найповнійша рівноправність жінки, не найповнійше зрівнаннє жінки щодо обовязків не вимагало її кроку, бо й її козацькі попередниці хапали за зброю тільки у виїмкових разах. Якіб і були мотиви вступлення Олени Степанівни до Січових стрільців, то певне, що воно наступило з найідейнійших понук.

За тим другим щеблем траґедії родини Степанових дальші приносила вже війна з залізною послідовностю. Бойовий фронт розділив батьків і дітий. Гарматні стріли зруйнували й пустили з димом дім і майно. Треба було в иншій парохії пошукати тимчасового захисту. Ще перед памятним листопадом нове мешканнє у Вишнівчику не було зовсім готове. Син був два рази тяжко ранений, обидва рази вилічився, робив усякі заходи дістатися до Січових стрільців, але безуспішно й перед листопадом 1918 р. повнив службу в Городку при таборах тих, котрі повертали до дому. Він дуже щиро зайнявся вихованнєм українського жовніра на доброго члена української громади, котрий скрізь виконав би бездоганно вложені на нього обовязки. Задумав лишитися у війску та снив мрії про орґанізацію української армії. Найтяжша доля стрінула доньку, в якої ніжність дивно парується з енерґією і завзяттєм. Бо поза тим вона рішуче не має нічого спільного з воєнним ремеслом. Перейшовши карпатські тарапати й переживши Маківку, вона дісталася в російський полон, де вимучилася два й чверть року, використовуючи сей час з властивою собі енерґією на дальшу свою освіту, вивченне анґлійської мови й инше.

В 1918 р. здавалося, що надійшов час, коли родина Степанових прийде до себе по страшних переживаннях. Та розлетілася Австрія і рівночасно зродилися претенсії імперіялістичного західного сусіда на богату українську Галичину. Прийшло до війни й брат і сестра, ставлячи обовязок висше всього, стали в обороні української землі. Діялося се рівночасно з тим, як тисячі українських щурів полишалися у Львові або розлізлися по території давньої австро-угорської монархії або в тилах армії немало причинялися своїм поведеннєм до того, що не було сили відвернути катастрофу. Дбаючи про упорядкований відворот, поручник Степанів поклав свою буйну козацьку голову на полі слави. Далеко від батьків, які втікли на схід і лишили дім і своє добро на повне ограбленнє і знищеннє, і від сестри, що сповняла свій службовий обовязок, прощався син і брат хиба з одиноким своїм вірним товаришем — конем, як колись козак серед степу:

Тупни, коню, копитами
перед неньки воротами;
вийде д тобі стара мати,
буде тебе бай питати:
„Ой, ти коню вороненький,
а деж твій пан молоденький?
Чи впав з тебе, чи забився,
чи на війні зоставився?"
Знай же, коню, що сказати!
„Не журися, стара мати!
не впав з мене, не забився,
ні на війні зоставився,
лише твій син оженився.
А взяв собі паняночку,
в чистім полі земляночку.
Ой, на личку румяная,
на ній сукня зеленая".

Поляг високоідейний молодець, рівних якому не богато виказує Галицька земля.

Діткнула панство Степанових і камінецька катастрофа. Там пробувала їх донька, увільнена з війска з огляду на стан здоровля. З Камінця виїхала поза межі України, правдоподібно до Відня, де ледви чи почувається добре серед еміґрації, яка їсть себе замісць робити якесь корисне діло.

Отсе коротке представленнє переживань одної родини від 1914 по 1920 р. се тільки нариси поодиноких сцен. Скільки болю, плачу, мук і страждань, розпуки, словом бездонного горя коштує кожда з них, знають з власного досвіду богато з читачів серед теперішнього національного лихоліття. Та довгі страждання загартовують, бодай повинні загартовувати нас терпеливо перенести невідмінне горе, тим більше, коли воно таке загальне.

Життє людини має тільки тоді вартість, коли воно має якусь ціль. Инакше смерть людини покриває її відразу забуттєм. Людий, що посвятили себе народній справі, нація не може забути. Слава Спартанки вічна, як і трох сот лицарів Леоніда. Вічна слава й наших героїв, що поклали своє життє в обороні рідної землі. Імя їх переходити-ме з роду в рід як приклад солодкої смерти за Батьківщину, а їх діла стануть підставою лицарських леґенд. Безсумнівна слава героїв повинна зменшати наш біль по їх утраті, бо

висока честь: усі скарби
зложити на вівтар, —
і жити в памяти юрби
як леґендарний цар.

(М. Вороний).

В кождій українській хаті повинна находитись часопись „Свобода".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НЕДУГИ МУЩИН

Я є одинокий спеціяліст недуг мужеських в Пітсбурґу, котрий говорить по українськи.

Найдовше істнуючий, найуспішнійший і заслугуючий на довірє спеціяліст недуг мужеських, котрий усе своє знанє і довголітну практику віддає для услуги недужих

DOCTOR LORENZ

II. поверх, фронт.

644 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.

Урядові години: Щодня від 9. рано до 8. веч. В Пятниці від 9. рано до 8. веч. В неділі від 10. до 2.

SANTAL CAPSULES MIDY

МОЧОВІ ВІДХОДИ реґулює В 24 ГОДИНАХ

Кожда пачка має напис з MIDY

Уникайте підробів.

ДР. ІВАН СМІТ

ЛІКАР УКРАЇНЕЦЬ. — СПЕЦІЯЛІСТ ОПЕРАТОР.

ДОКОНУЄ НАЙТЯЖШІ ОПЕРАЦІЇ МУЩИН, ЖЕНЩИН І ДІТИЙ, СПЕЦІЯЛЬНО ПРОПУКЛИНУ (Т. Є. КИЛУ), ЛІЧИТЬ З ПЕВНИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, НЕДУГИ ЖОЛУДКОВІ, СЛІПУ КИШКУ, ҐЕМОРОЇДИ, ГРУБІ ЖИЛИ, НІС, ГОРЛО, УШИ І ИНШІ НЕДУГИ МУЩИН І ЖЕНЩИН, ЄСЛИ ХТО НЕ МОЖЕ ПРИЙТИ ДО МЕНЕ, ТО НАПИШІТЬ ЛИСТ І ОПИШІТЬ ВСЮ ВАШУ НЕДУГУ. ЗАЛУЧІТЬ МАРКУ НА ВІДПОВІДЬ.

Dr. JOHN SMITH, Jr.,

827 E. 17th Street, New York, N. Y.

Години урядові: 12—2 попол. і від 6—8 вечер, а в неділі і сьвята від 10-тої рано до 2-го пополудни.

Телефон: Stuyvesant 4493.

ХУСТКИ

висилайте або беріть з собою до старого краю, бо там нема. Маємо великий вибір хусток зимових і літних. Ціна їх як слідує:

Хустка з волочки, біла, 46х46 цалів	$3.00
Хустка з волочки, біла або чорна, 60х60 цалів	5.00
Хустка велика, вовняна 2х2 ярди	7.00
Хустка велика, зимова, до завиваня	10.00
Хустини, літні, білі, по	2.00
Хустини літні, чорна або бронзова з френзлями	4.00

Замовлення посилайте на адресу:

UKRAINIAN BAZAR,

168 E. 4th St., bet. 1st and Ave. A, NEW YORK, N. Y.

НОВА МАПА ГАЛИЧИНИ

Вже вийшла з друку нова мапа Галичини в українській мові. На ній є виразно намальовані всі міста, місточка, гори, ріки, зелізниці і села. Такої мапи ще в Америці не було. **ЦІНА ЛИШЕ 25 ЦНТ.** (Принимаємо одноцентові марки). Замовляйте зараз, бо наклад невеликий. 36—

PEOPLES SUPPLY CO., Dept. 1, Sta. D., Box 51, New York, N. Y.

ВІДЗИСКАНЕ ЗДОРОВЛЄ

Терпів два роки, а тепер може вже працювати. Уважав, що дальше лічennє є лише втратою часу і гроший.

Я терпів через два роки так, що часто не міг робити і мій стан здоровля дійшов до того, що я попав у зневіру про можливість вилічення. По прочитанню лічничої методи д-ра Ганнона, я рішився його відвідати. Я зістав там підданий спеціяльному застрікуванню крови, відповідно до вимог моеї недуги, і протягом місяця мій стан поліпшився так, що я можу знов працювати. Я пишу се в доказ моеї вдячности за те, що він зділав для мене.

F. WAGNER,

128 Palisade Ave., Bogota, N. J.

15-го падолиста 1919 р.

Коли терпите на якусь ново повсталу або застарілу недугу а потребуєте помочи спеціялісти прийдіть до мене безпроволочно, а я зроблю для Вас те, що міг зробити і для других.

ДОВОДЖУ ДО УСПІХУ

скоро, тривало і за малу нагороду без ніякої перерви у Вашім занятю. Мої офіси находились через довгі роки в тімсамім будинку, і мене знають як осторожного, ревного і успішного спеціяліста. Одна візита в моїм офісі і точна екзамінація упевнить Вас, що я зверну Вас на дорогу яка веде до здоровля.

КОЛИ ВИ ТЕРПИТЕ

нервовий розстрій, завороти, ослабленне, кровні і скірні недуги, маячиться Вам в очах, слаба память, слабі і непевні нерви, безсонність, болі в карку і крижах, ревматизм і безвладність у вязах, слабість горла, жолудка і недомагання кишок, болі невральгічні, горячку на язиці і запір, ТОДІ НАВІДАЙТЕСЬ ДО МЕНЕ.

ПРИМІНЮВАННЄ ЕЛЄКТРИКИ, ЗАШКІРНІ ВСТРІКУВАННЯ І ІНГАЛЯЦІЙНІ МЕТОДИ УПЕВНЯТЬ ВАС ПРО УСПІШНІ ВИСЛІДИ ЛІЧЕННЯ.

Порада зовсім даром. Прийдіть нині. Не відкладайте.

DR. HANNON

СПЕЦІЯЛІСТ

146 EAST 14th STREET

Напроти Tammany Hall, New York.

Години офісові: Денно від 9. рано до 4. попол.—Вечер: від 6. до 8. В неділі і признані свята: від 10. до 2. в полудне лише.

Осібний почекальний покій.

ПОЩО ТЕРПІТИ

Величаві успіхи зістали осягнені через Електро-Медичні Х-Рей Методи. Пощо піддаватися лікарській операції, коли Ви можете бути лічені Електро-Медичною Терапією. Недуги жалудка, печінки і нирок як і пропуклину і гемороїди лічиться без ножа. Нервові, вичерпані і немічні люди повертають до здоровля через Електро-Медичне лічення.

СПЕЦІЯЛЬНІСТЬ: НЕДУГИ МУЩИН І ЖЕНЩИН.

DR. COLL

27 CEDAR STREET, NEWARK, N. J.

ГОДИНИ ОФІСОВІ: від 9-ої рано до 8-ої вечер щодня з виімком четвергів. В неділі і свята від 10. до 2. попол., напроти Мілітарі Парку при Бродвей улиці. 15вс—

Чехо-Словакія і Галичина

МИ ЗАЙМАЄМОСЬ ВИСИЛКОЮ ГРОШЕВИХ ПОСИЛОК ДО ПОВИСШИХ КРАЇВ ЯК ПОЧТОЮ ТАК І КАБЛЕМ. НАШ ЧУЖИНЕЦЬКИЙ ВІДДІЛ ДАЄ НАМ ЗМОГУ ПОЛАГОДЖУВАТИ СІ СПРАВИ СКОРО. **ВСЯКІ ГРОШЕВІ ПЕРЕСИЛКИ ГАРАНТОВАНІ НАШИМ БАНКОВИМ МАЙНОМ ВИСШЕ 10 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ.**

ПЕРЕСИЛАЙТЕ СВОЇ ГРОШІ ЧЕРЕЗ **НАЙСТАРШИЙ І НАЙБІЛЬШИЙ БАНК В BAYONNE, N. J.**

ВИ ПЕРЕКОНАЄТЕСЬ, ЩО **НАШІ ЦІНИ Є ЗНАЧНО НИЗШІ НІЖ У ДРУГИХ, А НАША УСЛУГА Є БЕЗ ПОРІВНАНЯ ДОБРА.**

MECHANICS TRUST COMPANY

WEST 8th STREET, BAYONNE, N. J.

Отворений: від 9 рано до 5-ої попол.

В пятниці: від 9 рано до 9-ої вечер. 37—

10.75

ДАРОМ! БРИТВА!

Чи ви хочете мати добрий і сильний годинник, правдивий зелізничий з 21 камінями? Єсли хочете, то купіть його собі в нас по зниженій ціні. Сей годинник є найсильнійший зі всіх годинників. Машинерію посідає швайцарську з 21 камінями, хід має дуже острий, ані на мінуту ніколи не спізнить, коверти посідає ніклево-посріблені, які закручуються на ґвінти, з фронту шкло також є дуже грубе, ніколи не зібєся, хотяй би упав на землю, весь матеріял в сім годиннику є подвійний, ґварантований на 25 літ. Є він середного формату, придатний до роботи і на неділі. Ручимо, що з тим годинником ніколи не будете мати жадного троблю, тож коли хочете мати вічний годинник, то не відкладайте сеї оферти, бо як Вам відомо, що такі годинники всюди продається по $20.00, а у нас його дістанете через сей місяць всего за $10.75 і грубий ніклевий ланцушок даром. Хто купить у нас той годинник, той отримає цілком даром найліпшу барберську бритву і ґварантовану, котра дуже добре голить. Бритва ся вартує $3.50, а ми даємо цілком даром. Хто хоче саму бритву, то мусить заплатити $3.50, але хто купує зелізничий годинник, той бритву дістане даром. Вишліть тільки 50 центів марками на почтову пересилку, а ми Вам вишлемо годинник, ланцушок і бритву з при відбираню зложите решту гроші. З Канади просимо всі гроші висилати з гори $10.75. Замовляйте сейчас: 29c38

UNION WATCH COMPANY,

748 NORTH ROBEY STREET, Dept. 10, CHICAGO, ILL.

УКРАЇНСЬКЕ БЮРО

ПЕРЕСИЛКА ГРОШИЙ ПО ДНЕВНІМ КУРСІ ДО ГАЛИЧИНИ, ПОЛЬЩІ, РУМУНІЇ І ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНИ З ПОВНОЮ ПОРУКОЮ.

ПРОДАЖА КОРАБЕЛЬНИХ КАРТ НА ВСІ ЛІНІЇ.

Виробляємо в скорім часі паспорти. Затверджуємо повновласти і всякого рода американські і краєві документи. Всіляких порад на жадане уділяємо безплатно, особисто і листовно.

Коли хочете спровадити своїх кревних з краю удайте ся до мого бюра.

EMIL GERMANUS

Мировий судія і Нотар публичний.

Бюро заложене 1890 р. 17c—

185 SPRINGFIELD AVENUE, cor. MERCER STREET.

Філія:

214 FERRY STREET, NEWARK, N. J.

ДАЄТЕСЯ ЗВОДИТИ, А ПО ЧАСІ ДОПЕРВА ПЕРЕКОНУЄТЕСЬ САМІ.

Однак таке підриває здоровле у чоловіка. Немічний чоловік легко підпадає всяким слабостям і тим позбавляє себе всяких життевих розкошів, зарібку і тратить спосібність до участи в суспільному життю. Тоді такий чоловік є живим трупом.

ЗАХОРОНИТИСЯ від сего є легко, коли забеспечитесь перед слабостями, набуваючи до сталого ужитку

БОСАКОВЕ ЛІЧНИЧЕ ГІРКЕ ВИНО

котре як природний скріпитель є найліпшим ліком в жолудкових недомаганнях, безсонности, браку апетиту, запорі, болі в боках, недокровности, болі голови, нервовости і слабости.

Уживайте Босакове Лічниче Гірке Вино після приписів, а забеспечите собі тривале здоровле. 29c—

До набуття в аптиках, гросернях, або прямо у виробляючих:

BOSAK MANUFACTURING COMPANY,

SCRANTON, PA.

Ціна: 12 фляшок за $14.00; 6 фляшок $7.50, а одна фляшка $1.50.

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕНЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

(В сій рубриці містимо оголошеня театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших поклинів).

JERSEY CITY, N. J.

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ

відбудесь

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 25-го ЦВІТНЯ С. Р.

о годині 3-ій пополудни

В ТЕАТРІ ACADEMY OF MUSIC, York і Gregory Sts., Jersey City, N.J.

КОНЦЕРТ

в честь і память українських героїв, котрі віддали життє, борючись за волю і свободу України. Дохід з сего концерту відішлесь до Галичини голодуючим Українцям. В концерті возьмуть участь два добре вишколені хори, один мішаний і один мужеський як також одна з найліпших українських музик в стейті Ню Джерзи, зложена з 28 музикантів. 38,41,44

Товариство Просьвіта,

Інкорпороване в Джерзи Сіти.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Отсею дорогою повідомляємо українську громаду в Пасайк і Кліфтон, що тов. Українська Січ, від. 182 У. Н. Союза в Кліфтон, Н. Дж., приготовляє театральне представленне під назвою „Пещена дитина" на день 2. мая 1920 р. На день 30. мая с. р. також приготовляється до торжественного посвячення прапорів, при чім співацьке тов. ім. Лисенка з парохії св. О. Николая в Пасейку виступить з кількома народними піснями. Відтак тов. Українська Січ відограє дві поучаючі оперетки а то „Наталка Полтавка" в 3-ох діях і „Веселі Полтавці" в 3-ох діях, а вкінци БАЛЬ від 12. години в ночи до самого раня. 38-9

Тож сею дорогою просить ласкаво українську громаду в Пасайк і Кліфтон стриматися від устроювання подібних забав в повисше згадані дни.

Дмитро Лещишин.

НАДЗВИЧАЙНА ОФЕРТА.

Для ослаблених мущин

Потребуєте післати нам лише 50 центів

Ослаблені мущини як також нервові, зістануть радикально і раз на все вилічені через ужите средства NOVO. Є се, можна сказати, чудове средство, яке вилічило вже тисячі недужих мущин. Коли Ви є недужі, коли долягає Вам нервове ослаблене, коли утратили силу, коли маєте меляхолію, зимні руки і ноги, біль голови, запір, диспепсію, слабість нирок або инші недуги каналу уринного, неприємні сни, боязнь стрічатись з людьми, як се роблять другі, то зістанете уздоровлені при помочи средства NOVO. Се средство в розмірно короткім часі зробить Вас сильним, здоровим і щасливим, так що будете всилі уживати всякі приємности житя. На доказ і для переконаня Вас о сім, що NOVO средство се дійсно зділає, вишлемо Вам **ДАРОМ** таку скількість сего средства, що Вам вистане на 15 днів, наколи пришлете нам свою адресу і імя, як також 50 центів в почтових марках або ґотівкою на оплачене почтової пересилки і опаковане. Просимо звернути увагу на се, що се не є мала пробна пачка, але комплетний запас, вистарчаючий на 15 днів, який дуже часто вистарчає на лічене. Оферта є важна лише на ограничений час. Напишіть до нас безпроволочно, надміняючи часопись, в якій Ви читали се оголошене а ми вишлемо Вам сейчас згадане средство.

Novo Company, Dept. 23,

BOX 4000, PHILADELPHIA, PA

ПРОДАЮТЬСЯ ФАРМИ!

1) 150 акрів, 70 акрів ораної землі, 20 акрів ліса, добрі будинки, добре заряджена, вода в хаті і в стайни, 21 коров, 2 коні, 40 кур, 1 свиня, ґазоліновий мотор і фармерські машини. Ціна $8.500, готівки $1.500, сплата половина молока.

2) 180 акрів, 9 акрів ораної, 30 акрів ліса і пасовиска, середне уряджене, 15 коров, 4 ялівки, 2 лошади, кури і всі машини. Ціна $5.000.00, готівки $1250.00, опісля $100.00 річно і 5 процент. 36-38

Обі фарми недалеко від школи і зелізнодорожної стації. Писати на адресу:

ALEX DUBINSKY,

R. F. D. 3, Remsen, N. Y.

Коли би Вам сказав хтось, що в певнім місци можете найти $10.00, то чи Ви не пішлиби? Тут якраз маєте нагоду, бо защадите $10 до $15 на кождім убраню або плащи купленім у нас. Коли оплачуєсь шторникам купувати у нас, то я не бачу причини задля якої Ви не мали би заощадити собі видатку, через купно впрост у нас. Робимо всілякі убраня і плащі на замовлене. Тепер ми дістали 5,000 ярдів синього серджу, гарні сукна на верх і підшите, з яких можемо Вам зробити убране і плащі і заощадити Вам $10 до $15. 88c—

S. LEVINE,

471 Clinton Ave. N., Rochester, N. Y.

УКРАЇНСЬКИЙ ДОКТОР

ДР. М. МІЛОЄВИЧ

бувший воєнний доктор в старім краю. 37чс52

DR. M. MILOJEVICH,

417 WOOD STREET, PITTSBURGH, PA.

ЛІКАРСТВА АПТИКИ СВ. МИХАЇЛА

Молодість Бальзам	$5.00
Бользам на подвигане в середині	3.00
Бальзам на безсонність	2.00
Кроплі на корчі в жолудку	2.00
Піґулки на конвульсії	5.00
Кроплі до очий від запаленя	2.00
Лік на Солітер	5.00
Порошок до усуваня волося з лиця і тіла	1.00
Волосоріст до поросту чорного волося	2.00
Вусоріст до поросту довгих вусів	1.00
Пілюли від ругматизма і простуди	3.00
Масть до натираня від руматизма	2.00
Жолудковий бальзам від катару жолудка	2.00
Піґулки до очищеня жолудка	1.00
Фарба на сиве волосе (на всі кольори)	3.00
Масть на прищі, корости і лишаї	2.00
Геркулес, до скріпленя сил і апетиту	2.00
Крім і мило до гарного лиця	1.25
Успокоюючий бальзам на нерви	2.00
Лік від простуди і інфлюенци	3.00
Бальзам до очищеня зіпсутої крови	3.00
Піґулки від болю голови	2.00
Порошок на пітніючі ноги	1.00
Лік від гемороїдів	2.00
Масть до катру в носі	1.00
Кроплі до болю зубів	1.00
Лік проти болю в горлі	1.00

Окрім всіх тих ліків, що тут подано, маємо всякі другі ліки проти всіх хронічних і задавнених хоріб. За всі наші ліки даємо повну нашу ґарантію. Пишіть по катальог.

Хто пришле відразу 10 дол. на ріжні средства, вишлемо ДАРОМ дуже добрий дарунок. Як ви хорі на якунебудь слабість пишіть нам сейчас, а ми вам поможемо. Листи і моні-ордери на гроші належить адресувати до: 147чс—

ST. MICHAEL MEDICINE CO.,

Dept. D.

CARLSTADT, N. J.

ПАТЕНТИ
БЕЗПЛАТНА КНИЖКА

Пишіть днесь по мою українську книжку з цінними інформаціями а патентах і винаходах. Пишіть а я вишлю ту книжку

БЕЗПЛАТНО

Я маю 30 ЛІТ ДОСЬВІДУ яко патентовий адвокат і кожда справа в моїх руках отримає найліпше і найскорше залагоджене.

Пишіть днесь по українськи до свого патентового адвоката:

A. M. WILSON,

REGISTERED PATENT ATTORNEY,

810 Victor Bldg., WASHINGTON, D. C.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошення женитьби не приймаєсь. — За одно поміщенне платиться 10 центів за стрічку (5 слів), два і більше поміщень 7½ цента за стрічку від кождого поміщення. Після сих цін дворазове оголошенне з 6 стрічок виносить $1.00).

Не належиться ждати відповідий на листи в справі оголошень, подаваних на адресу „Свободи", бо на такі листи адміністрація не відповідає, але передає їх сторонам, які подали оголошенне. Від сторін належить сподіватися відповіди.

ДО КРАЮ! Хто хоче працювати на корабли кілька годин денно при легкім занятю, нехай звернеться до: GREENWICH LABOR AGENCY, 129 Greenwich St., New York.

Пошукую своїх приятелів **НАГІРСЬКИХ І ГАЙВОРОНСЬКИХ.** Мають перебувати в Дітройт, Міш. Прошу Вас писати на адресу: **J. MONETA,** Box 129, New York Mills, N. Y. 37-8

ПОШУКУЮ ЖЕНЩИНИ, котра схотілаби занятись домом і четверо дітьми в віці від 3 до 10 літ. Прошу голоситись на адресу: PETER KIC, Box 2, Carteret, N. J. 37-42

Пошукую свого краяна, **ВАСИЛЯ МАЧАРНЮКА,** з села Мишин, повіт Коломия, Гал. Тому три роки перебував в Dylute, Канада. Хтоби про него знав або він сам, нехай зголоситься на адресу: JOHN KRAWCZUK, 61 Augusta Ave., Toronto, Ont., Canada. 37-38

Пошукую **ДЬОРДЯ** або **ВАСИЛЯ ГОРЕСТЮКА,** з Чорного Потока, Буковина, що проживають в Канаді, в околиці Вінніпеґу. Хто про них знавби або вони самі, проситься звернутись листовно до: JOHN TARNAVSKY, 567 Canal St., Holyoke, Mass. 36-38

Пошукую **ВАСИЛЯ БИЛЕЗУ** і **МИХАЙЛА ДРАГУША.** Маю до Майка Драгуша важні вісти з краю. Хтоби про них знав, або вони самі, зволять зголоситися до: PETRO WASYLCZAK, Box 6, Gray, Pa., Somerset Co. 36-38

Пошукую свого шваґра **РОМАНА ЯСІНЬ,** з села Смільника, пов. Ліско, Гал. Давнійше перебував на Вест Павлет, Вермонт. Хтоби о нім знав або він сам, най зголоситься на адресу: JOHN NAMISNIAK, 142 Perrene St., Auburn, N. Y. 37-38

Пошукує стрийка **ІВАНА ГНАТЮКА** в дуже важній справі; походить з села Олешків, пов. Снятин. Прошу зголоситися на адресу: N. STEFIUK, 373—15th Ave., Newark, N. J. 36-38

Пошукую свого краяна **МИХАЙЛА ЧАЙКОВСЬКОГО,** з села Николаєва над Дністром, пов. Жидачів, Гал. Має перебувати в Дітройт, Міш. Хтоби о нім знав або він сам, зволить зголоситися до: STEPHEN LESNIANOWYCZ, 3618 St. John St., Flint, Mich.

Пошукую свого товариша **ІВАНА ТИТАРЯ,** з села Стрівків, повіт Старий Самбір, Гал. Тому два роки перебував в Клівленд, Огайо. Хтоби о нім знав або він сам, зволить зголоситися на адресу: WASYL DROZD, 1707 Sault St., Sault Ste Marie, Mich. 38-41

Пошукую в дуже важній справі **КОСТЯ ДЯЧЕНКА,** його жени **ЛЯКЕРА,** з села Воронова, з Київської губернії, Україна. Він з жінком перебував 1916 р. в St. Joseph Mo., 414 Michigan St. Хтоби о них знав або він сам, прошу ласкаво зголоситися на подану адресу. За поданнє їх адреси дам 5.00 долярів нагороди. АНТІН СОЛИМА, 93 Church St., Wonsocket, R. I. 38-39

ПОШУКУЮ ЖЕНЩИНИ, якаб занялась домом і трома дітьми. Діти в віці від 3 до 9 літ. Прошу голоситись межи 6. а 8. год. вечером до: ІЛЬКО СОКОЛЮК, 626 East 5th St., New York, N. Y. (Ground floor, back). 33-38

Пошукую свого краяна **ГРИЦЬКА ЗАГАРУК,** з села Стацева, повіт Снятин. Перебував в Канаді. До Америки приїхав в 1914 році. Хтоби о нім знав або він сам, прошу зголоситися на адресу: JOHN KURDZAS, 100 St. Mark's Place, New York, N. Y. 37-42

Пошукую свого краяна **ІВАНА ЯРЕМІЙЧУКА,** з села Попіники, пов. Снятин, Галичина. Два роки тому як перебував в нюйорськім стейті, служачи при американській армії. Хтоби про него знав або він сам, най зголоситься в важній справі на адресу: JOHN HAWUKA, 2489 Thurman St., S. W., Cleveland, Ohio. 37-38

Пошукую свого шваґра **ФЕДЯ МЕЛЬНИЧИН,** з села Цапівці, пов. Заліщики, Гал. Десять літ тому виїхав в Канаду. Має в краю жінку і дитину і не дає жадної вістки о собі. Хто би о нім знав або він сам, нехай зголоситься до: PAUL LONDIAK, Box 12, Great Meadows, N. J. 38-39

ПРОДАМ сейчас гросерию і бучерню з товаром і цілим уряджением. Товар свіжий. Бизнес між своїми людьми, добре вироблений. Продаю з причини виїзду до краю. Ціна приступна до кождого. Голоситись до штору під ч. 139 Morris St., Jersey City, N. J. 37-38

ПОТРЕБА АҐЕНТІВ в малих містах як і великих. Поза своє денне занятє легко можете заробити гроші вечерами. Комісове і платня. Також потребуємо людий, котрі хотіли би віддати весь час для сеї пропозиції. Пишіть до: HOMESIDE BUILDERS CORP., 1133 Broadway, New York, N. Y. 33-38

ПОТРЕБА ПОМІЧНИКА КОВАЛЬСЬКОГО. Добра платня. Голоситись до: KOTERBA, 1447 Unionport Rd., близько Westchester Ave., Bronx. 36-41

ПОТРЕБА сейчас пекаря, Українця, котрий би знав виробляти всякого рода хліби. Може приступити до спілки бизнесу з малим капіталом. Голоситись до: JOE BORSUK, Bakery, 245 Steiner Ave., S. Akron, Ohio. 38-39

ЩОСЬ ДУЖЕ цікавого для кавалерів і вдівців. Пишіть, залучаючи 2-центову марку на адресу: ROYAL SALES CO., Station O, New York City. 25—

ПОТРЕБА молодого мущину, обзнакомленого з працею в офісі Карт Корабельних, для Українців і Поляків, котрий пише на машині. **Добра платня.** Добра нагода до скорої підвищки. Пишіть до E. S. A., c/o "Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 86—

ПАЛЯЧІВ до форнесів для печива, 8-годинна шифта, стала робота. Голоситись: MUTUAL CHEMICAL CO. OF AMERICA, West Side & Fulton Ave., Jersey City, N. J. 38-40

ПОШУКУЮ мужеського кравця до костумерської роботи. Стала праця. Платня від $35.00 до $50.00 на тиждень здібному кравцеви. Зголоситись до: A. PASICHNYK, 513 E. 16th St., New York, N. Y. 38c45

ДР. М. МІЛОЄВИЧ, лікар, осів в місті Пітсбурґ, Па., і тут отворив свою лічарню під ч. 417 Wood St. Він був військовим лікарем в часі війни в Европі, має дипльоми старокраєвого університету, з клінік, військових шпиталів і посідає американські докторські права. Радий обслугувати також Українців, до котрих він відноситься симпатично. Гляди оголошенне на иншім місци.

ДІВЧАТА

$15.60 на тиждень на початок.

Потребуємо около 12 дівчат до сортованя, пакованя і наклеюваня карток в департаменті виробу батерій. Години праці від 7.30 до 5.30 попол. В суботу вільне пополудне. Легка і чиста робота. Потім даєсь роботу від штуки, причім можна заробити від $18.00 до $25.00 тижнево. Голоситись цілий сей і другий тиждень до: 38-9

MANHATTAN ELECTRICAL SUPPLY CO.,

45 Morris St., Jersey City, N. J.

ЗАГАЛЬНИЙ КАЛЕНДАР,

богатий зістом і ілюстраціями можна набути в нас. Ціна $1.00.

Стінний календар Хмельницького в пятьох долярах 50 центів. 36—

Адресуйте:

AMERICAN NOVELTY CO.,

Sta. D, Box 91, New York, N. Y.

ФАРМА ДО ПРОДАЖИ, 65 акрів, дім новий, 4 корови, 3 ялівки, 1 кінь, 50 курий і знаряди рільничі до фарми. Фарма в добрім положенню. Ціна Фарми $2.200.00, половина готівкою, а половина на сплату. Голоситись до: TONY SAJDER, 157 Maple Street, Norwich, Conn. 37-38

ДАРОМ ФАРМИ ТУТ НЕ ДАЮТЬ, АЛЕ ТАНО СПРОДАЮТЬ!

Родимці! Єсли Ви хочете купити собі добру фарму, то прийдіть тут до Періш, Н. Й., де вже осілись Українці на фармах. Фарми є тут до вибору на купно, дорогші і дешевші. Приміром: 38-43

1) Фарма 90 акрова, з будинками, 5 коров, 2 ялівки, 2 коні, кури і знаряди рільничі. Ціна $3000.00, вплати потрібно $1000.00.

2) Фарма 85 акрова, добрі будинки, 4 корови, 2 красних коні, 2 безроги, 40 курий і знаряди рільничі. Ціна $4300.00, вплати потрібно $2000.00.

3) Фарма 280 акрова, будинки, сад овочевий, 10 коров, 2 коні вартости $500.00, дріб домовий, знаряди рільничі. Ціна $6000.00, вплати потрібно $1500.00.

Фарму тут купите впрост від властителів, старих фармерів, а не від агента ані від жадної компанії. По близші пояснення пишіть або прийдіть до фармера:

А. КОЗАКЕВИЧ,

BOX 168, PARICH, N. Y.

ROSALIE F. JANOER

АДВОКАТ-ЖЕНЩИНА,

інтересуючись справами робітництва, уділяє поради в справах цивільних і карних. Головний офіс: 302 Broadway, New York City. Вечерами в дома: 128 West 13th St. 33вс—

ФАРМИ В ПОЛУДНЕВІМ НЮ ЙОРКУ!

Фарма 190 акрова, гарні забудованя, худоба: коні, вівці, безроги, кури, машинерія, збіже, 16 акрів пшениці, 8 акрів саду, 2 акри винограду, ліс. Ціна $7.500. 37-40

Фарма 100-акрова, добрі забудованя, худоба: коні, безроги і цілий добуток. Ціна $3.500.

Маю около 50 инших фарм для незасібних і богатих, в кольонії українсько-польській. Пишіть по циркулярі і по мапку. Орка вже розпочалась:

S. MORANSKI,

Box 36, Bath, N. Y.

ІНФЛЮЕНЗА ПОНОВНО УБИВАЄ ТИСЯЧІ ЛЮДИЙ!

Як можете забезпечитися перед сею грізною недугою, яка так немилосерно убиває так много людий.

Інфлюенза знова повернула і убиває тисячі людий. Газетні новини подали, що від сеї страшної недуги померло вже 14,000 в Шікаґо, 8,000 в Толідо, 6,000 в Клівленд, понад 4,000 в Пітсбурґ і що ся епідемія поширюєсь в більших і менших розмірах по цілім краю в кождім місті або місточку. Декотрі люди побоюються, що вона буде щатим так сильно як минувшого року, коли не гірше.

Якжеж Ви можете забезпечити Ваше здоровле перед інфлюенцією? Держіть Ваше тіло в порядку. Памятайте, що здорова людина має більше відпорности як людина хора і немічна. Коли у Вашім здоровлю є якась хиба, то направте її чимскорше. Держіть все під рукою таке помічне средство яким є DOC HART'S HERB RENOVATOR. **Найліпший лік сього рода в світі.** Він поможе Вам, коли Ви є недужі і захоронить Вас перед сею страшною епідемією зв. інфлюенза. Сей лік незмірно поручають на запір, нестравність, обложений язик, жовтачку, завороти голови, болі голови, недомагання печінки, нирок і кишок, ломання і болі крижів, лихий апетит, несмак по їдженю, ворхоти або болі в жолудку, квасне в жолудку, нечистість крови, прищі на лици і тілі, пятнистую краску лиця і т. и. Найліпший і правдивий HERB RENOVATOR має DOC HART'S підпис на кождій коробці. Висилаємо почтою всюди. Пишіть у своїй мові. Ціна: поміж лічене, 6 коробок $10 або 3 коробки $6.00 або 1 коробка $2.00. Замовленя враз з належитостію треба висилати до сеї гідної довірє і добре звісної фірми: PITTSBURGH REMEDY COMPANY, 218 Burgwin Building, PITTSBURGH, PA. 29св—

НОВИНКИ.

В обороні комірників.

Управа міста Джерзи Сіти, Н. Дж., перевела минулого вівтірка ухвалу, яка наказує всім місцевим властителям домів (лендлордам), аби вони про кожду підвишку чиншу (ренту) і про кожде виповідженє мешканя свому комірникови (тенантови) доносили до відповідного міського урядника. Кара за переступство сього закона виносить $10 за перший раз, а $25 за кожду нову провину.

Податок для Джерзисітців.

Повітова Рада Податкова настановила для мешканців міста Джерзи Сіти, Н. Дж., податкову стопу на рік 1920-тий в квоті $30.97 від кожних $1.000. підпадаючих під оподаткованнє (то є від реальностий). Наложений податок має бути заплачений 1. цвітня б. р. Такийсамий податок минулого року виносив $32.34 від кождої тисячки.

Не могучи знайти мешкання, мати шістьох дітий хотіла позбавити себе життя.

Марія Коц з Нюарку, Н. Дж., дістала від свого газди (лендлорда) повідомленнє, щоби до 1. цвітня б. р. випровадилася із занятого нею мешкання під ч. 43 Джонс ул. Зажурена жінка лишила своїх шестеро дітий дома, а сама почала вганяти по всіх закутинах міста, шукаючи за відповідним для своєї родини приміщенням. Довго, довго бігала бідна жінка по місті, але мешкання для себе не знайшла ніде. Прибита горем вернула знесилена домів і випила пів пайнта ліньменту, хотячи тим способом відібрати собі життє. Нещасну женщину забрали до міського шпиталю, де лікарі роблять надію на її видужанне.

Переночували в комині.

Два брати, 10-лїтний Матій і 7-лїтний Данило, сини джерзисітського полісмена Джорджа Гестера, бавилися на улици в пилку. Вдарена сильно Матієм пилка вилетіла на дах дому під ч. 55 Нюарк евеню в Джерзи Сіти, Н. Дж. Матій і Данило полізли на дах дотичного дому і знайшли пилку в комині. Аби дістати предмет своєї забави, оба хлопці спустилися в комин і там застрягли. Се було минулого понедїлка о годині 5-тій вечером. На другий день о 6-тій годині рано знайшов мимовільних вязнів домовий сторож Дж. Еванс, який почув їх кликанне о поміч. Він прикликав двох полісменів і всі три при помочи шнура витягнули хлопців з примусової вязниці. Вони були засмаровані трохи саджею і доволі змучені, але крім того не сталося їм нічого злого.

Щасливий батько.

Жінка Ісуса Льопеза, який є простим жовніром в мексиканській армії і проживає в Монтезюмі, привела на світ дня 22. с. м. семеро дітий: три дівчата і чотирох хлопців. Кожде з новородків важить около два фунти і кожде є зовсім правильно розвинене. Мама і всі семеро дітий є цілком здорові, а щасливий батько дістав від свого команданта кількадневний урльоп на відповідне відсвяткованне такого рідкого родинного свята.

Обрабували домовину Бісмарка.

Невисліджені злочинці вдерлися до гробівця славного німецького канцлера Бісмарка у Фрідріхсруге і зрабували з його домовини срібні вінці.

Потреба американських хліборобських знарядів в Росії.

Російське хліборобство нетерпеливо дожидає американських машин і знарядів. Доки їх не буде, доти, управа ріли в більшім розмірі здаєтся неможлива. Під пору хлібна продукція фактично задержалась. Селяни продукують стільки збіжа, стільки їм треба, щоб задовольнити потреби свої і своїх родин, але для міст запасів не посилають. Тим пояснюєтся особливе харчове положенне в теперішній Росії: сільське населенне може прогодуватись доволі добре, тоді як міста в справжній потребі і недостатку. Також недостача транспортових предметів дуже перешкаджає правильному подїлови харчів.

Ще від початку війни в 1914 році в Росію не привожено ніяких нових рільничих машин. Навіть звичайних городових знарядів не стає, а з насіннєм справа стоїть зовсім лихо. Російські насінні розсадники, що достарчали Росії насіння, майже зовсїм знищені і сегодня селяни мають лише те насіннє, яке сховали собі самі зі свого жнива.

Американське насіннє, засіяне на пробу Американським Червоним Хрестом, дало на причуд добрий урожай. Живо було красне й обильнїйше ніж після звичайного російського засіву і перевисшало результати достигнуті на американській землі.

Сибірські фармери сподіваються дістати машин з Америки і певна річ, що американські знаряди знайдуть собі на Сибірі широкий ринок збуту.

Тесаме можна сказати про Україну з її славною чорноземною полосою. Один український селянин просив делегата Американського Червоного Хреста описати йому типічну фарму в Злучених Державах. Він мав був жниварку та инші новочасні рільничі знаряди американського виробу і дуже зацікавився, як живуть і працюють фармери за океаном. Нетерпеливо вижидав мирного часу, щоби попробувати американських способів: „Ми вже — говорив — дійшли до крайних границь того, що теперішними способами можна засіяти і зібрати. Доси ми працювали виключно людською силою і прадїдівськими способами".

Французькі посли піднесли собі платню.

У французькій палаті послів відбулося 23. марта голосованне над підвишкою платні послам і сенаторам з 1.000 франків місячно. За підвишкою голосувало 374 послів, а проти підвишки 139. Головним аргументом голосуючих проти підвишки було те, що соромно є підвисшати платню сенаторам і послам тоді, коли богато покалічених героїв не мають ніякого захисту.

Цинк є потрібний у травленню.

Парижский професор де Лесен по довголітних досвідах прийшов до заключення, що травленнє поживи залежить від скількости цинку в людськім тілі. „Коли ваше тіло — говорить професор — має в собі доволі цинку, ваше травленнє є добре; колиж цинку бракує, то ви хоруєте на нестравність".

Занедбуванне зубів є небезпечне.

Публична обслуга здоровля в Злучених Державах, студіюючи здоровлє шкільних дітий, переконалася, що 49.3% дітий мали зіпсуті зуби; 21.1% дітий не мали двох-трох зубів, а заледви 36.9% дітий мали екзамінований дентистом зуби.

Більше ніж 14% шкільних дітий ніколи не уживали зубної щітки; 58.2% дітий уживали її принагідно; лише 27.4% дітий полокали свої зуби кождого дня.

Нездорові зуби обнижують фізичну здібність.

Занедбанне, нечистота рота і нерівні горбаті зуби в многих случаях є причиною сердечної недуги, ревматизму і других хронічних недуг.

Діти не винні занедбаному станови своїх зубів.

Темні і недбалі родичі є виновниками сего лиха, лиха, котре підриває стан дїточого здоровля і робить нездібними наших будучих горожан.

Шкільні учителі можуть зробити і роблять богато в справі заведення особистої чистоти між шкільною дітворою, але їх змагання і праця не увінчається успіхом, як родичі не прийдуть їм з помочию. Нашим обовязком супроти дітий є старатися, щоби їх зуби були здорові.

З 330.179 шкільних дітий, оглянених лікарями в Ню Йорку, 194.297, або 58.8%, мали нездорові зуби. Се перевисшило всі инші недомагання, на які терпіло около 80.000 шкільних дітий. Нечистота зубів підкопує дїточе здоровлє.

Нестравність, сухоти і много инших недуг дуже часто беруться з нечистоти рота і зубів. Треба знати, що між зубним і умисловим розвоєм є дуже тісна звязь. Аби діти робили поступ у шкільній науці, то треба, щоби їх зуби були все чисті і здорові.

Публична Обслуга Здоровля пропонує, щоби до різдвяних дїточих дарунків в Злучених Державах додавати зубну щіточку. Як се сповниться, то злевностю не буде такого великого числа хорих на зуби дітий.

Виховуймо здорову молодїж, бо в молодїжи наша будучність.